

SEÇİM SİSTEMİMİZ, SEÇİM ŞAİBELERİ VE ÖNERİLER

TURKISH ELECTORAL SYSTEM, GERRYMANDERING AND PRECAUTIONS

Ömer Lütfi TAŞCIOĞLU*

Özet: 2003 ve 2008 yıllarında yapılan kanun değişiklikleri ile seçimlerde yazılım alt yapısı olarak SEÇSİS sistemi uygulamaya konulmuş ve seçmen kayıtlarının tutulmasında İçişleri Bakanlığınca yürütülen MERNİS, seçim sonuçlarının aktarılmasında ise Adalet Bakanlığı'nca yürütülen UYAP projesi kullanılmaya başlanmış, böylece anayasaya göre YSK tarafından yürütülmesi gereken seçim sistemi idareye devredilmiştir.

Bu çalışmada seçim sistemleri hakkındaki genel değerlendirmeyi müteakip, MERNİS, UYAP ve SEÇSİS projeleriyle seçimlerin yürütülmesinde ortaya çıkan aksaklıklar ve bunların sonucu olarak referandum ve seçimler yoluyla halkın gerçek iradesinin sandığa tam olarak yansımamasının sonuçları mukayeseli olarak incelenmiş ve sonuç bölümünde bu tür aksaklıkların ortadan kaldırılması için alınabilecek tedbirler ortaya konulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Seçim, Seçmen, YSK, SEÇSİS, Seçim Hileleri

Abstract: SECSIS system is being used as the software infrastructure in elections, MERNIS system which is conducted by the Ministry of Interior is started to be used for the registration of voters, and UYAP system which is conducted by the Ministry of Justice is started to be used for the evaluation of elections; after the changes in legislative acts of 2003 and 2008. Thus, the right of election which should be conducted by YSK according to the constitution was handed over to the government.

In this study, the general elections have been evaluated. It has been demonstrated that the will of voters has not been reflected to the results of the referendum and elections because of the short comings of MERNIS, UYAP and SECSIS systems. In the conclusion section the measures that can be taken to eliminate such shortcomings were submitted.

Keywords: Election, Voters, Supreme Board of Election (YSK)

---

* Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Uluslararası İlişkiler Bölümü Doktora Öğrencisi ve Temiz Seçim Platformu Kurucu Üyesi

GİRİŞ

Seçim konusunda Türk ve yabancı birçok bilim adamının çalışmaları mevcuttur. Ancak bunlar daha ziyade seçim usulleri, seçimlerde kullanılan farklı yöntemlerin halk iradesini yansıtırma oranları, temsilde adaleti sağlamak için alınabilecek yöntemler gibi konuları içermektedir. Oysa Türkiye'deki sorun seçim sistemlerinden ziyade devletin resmi kurumlarının açıkladığı nüfus ve seçmen verilerine ait bilgiler arasındaki büyük farklılıklar, seçmen kayıtlarının tutulmasında ve seçimlerin uygulanmasında karşılaşılan sorunlar ve seçim hileleri ile ilgilidir ki bu alandaki bilgilerin çoğu seçmen verilerine ve seçimlerde bizzat tanık olunan olaylara dayanmaktadır. Bu nedenle geçmişten günümüze kadar kullanılan seçim sistemleri ile ilgili bilgiler özet olarak ele alınmış, konunun asıl can alıcı noktası olan ve günümüzde meclisin yapısını dolayısıyla ülkemizin kaderini etkileyen seçmen verileri ve seçim hileleri ile ilgili bilgilere ise daha geniş şekilde yer verilmiştir.

SEÇİM SİSTEMLERİNİN ÖNEMİ VE SEÇİM UYGULAMALARI

Seçim sistemi seçimlerden sonra seçime katılan parti ve bireylerin seçim sonuçlarının semeresini almasını, başka bir deyişle alınan oyların Parlamentoda sandalyeye dönüşmesini sağlayan en önemli yöntemdir.¹ Seçim sisteminin belirlenmesi, aynı zamanda anayasa ya da kanun koyucunun önündeki en önemli siyasal tercihlerden birini de oluşturmaktadır. Çünkü seçim sistemi, başta siyasal partilerin sayısı olmak üzere, siyasal sistemin birçok unsurunu derinden etkilemektedir.² Seçim sisteminin hem oy verenlerin tercihlerini yansıtan, hem de istikrarlı bir hükümet oluşturan bir meclisin oluşumunu sağlayabilmesi yıllar geçtikçe daha da önem kazanmaktadır.³ Bu açıdan bakıldığında seçimlerin ülkelerin kaderini doğrudan etkilediğini söyleyebiliriz.

Türkiye'de kullanılan seçim sistemleri çoğunlukla seçim konusundaki deneyimleri daha fazla olan ülkelerin sistemlerinden alınmış

¹ Charles King, "Electoral Systems", GeorgeTown University, 2000

² Ergun Özbudun, "Seçim Sistemleri ve Türkiye", *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 1995, Cilt 44, Sayı 1-4

³ Türkmen Göksel, Yetkin Çınar, "Mevcut Seçim Sisteminin İyileştirilmesine Yönelik Sayısal Analizler ve Politika Önerileri", TEPAV Yayınları No: 58, Eylül 2011

ve zaman zaman bu sistemler kendi bünyemize uyarlanarak kullanılmıştır. Osmanlı Devleti'nde II. Meşrutiyet ile başlayan seçim sürecine ilişkin ilk kanun 2 Ağustos 1908 tarihli Milletvekili Seçimi Geçici Kanunu'dur. Cumhuriyet'in kuruluşunu takiben milletvekili seçimi esasları 1924 Anayasası ile belirlenmiş, daha sonra 14 Aralık 1942 tarih ve 4320 sayılı Milletvekili Seçimi Kanunu çıkarılmış ve çok partili sisteme geçişe paralel olarak 5 Haziran 1946 tarih ve 4918 sayılı seçim kanunu, müteakiben, 16 Şubat 1950 tarih ve 5545 sayılı seçim kanunu ve 26 Nisan 1961 tarih ve 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkındaki Kanun çıkarılmıştır.

Türkiye'de 1950-1960 dönemi arasında gerçekleştirilen üç seçimde de liste usulü çoğunluk sistemi uygulanmıştır. Bu sistemde, bir seçim çevresinde birden çok milletvekili seçilmekte ve siyasi partiler, seçilecek milletvekili kadar aday belirleyerek listelerini oluşturmaktadırlar. Çoğunluk kuralı uygulandığından bir çevrede en çok oy alan parti, o seçim çevresindeki temsilciliklerin tümünü kazanmaktadır. Bu sistem, temsilde adaleti sağlamadığı gerekçesiyle artan tepkiler üzerine kaldırılmıştır.⁴

1950 seçimlerinde Demokrat Parti oyların yüzde 53,4' ü ile TBMM üyeliklerinin yüzde 83,6'sını kazandığı halde, Cumhuriyet Halk Partisi oyların yüzde 39,8'i ile milletvekilliklerinin ancak yüzde 14,4' ünü elde edebilmiştir. 1954 ve 1957 seçimleri de benzer sonuçlar vermiştir. Bu aşırı orantısızlık 1950'li yıllarda demokrasinin kesintiye uğramasında önemli bir etken olarak kabul edilmiştir. Dolayısıyla, 1961 Anayasasını ve seçim kanunlarını hazırlayan Kurucu Meclis, Millet Meclisi seçimleri için seçim çevresi barajı d'Hondt sistemini,⁵ Cumhuriyet Senatosu seçimleri için de çok isimli basit çoğunluk sistemini kabul etmiştir. 1964 yılında yapılan değişikliklerle, her iki Meclis seçimlerinde de d'Hondt usulünün uygulanması kararlaştırılmıştır. 1965 yılında seçim kanunu bir kere daha değiştirilerek, her iki Meclis için milli bakiye (ulusal artık) sistemi kabul edilmiştir.⁶ Bu kapsamda kontenjan uygulamaları yapılmış, ülke seçim bölgelerine bölünmüş, bölge ve / veya

⁴ Göksel, Çınar; "agm", 2011

⁵ 1882'de Victor d'Hondt tarafından ortaya atılan "En büyük ortalama" yöntemi olarak da adlandırılan sistemdir

⁶ Ergun Özbudun, "Seçim Sistemleri ve Türkiye", *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 1995, Cilt 44, Sayı 1-4

ülke geneli bazında baraj düzenlemeleri getirilmiştir. Bazı seçimlerde ise bunların tümü bir arada uygulanmıştır.⁷

1961-1980 döneminde Nispi Temsil Sistemi'nin uygulamasıyla birlikte, parlamentoda temsil edilen partilerin sayısında bir artış meydana gelmiştir. Millet Meclisinde, 1961 seçimlerinde 4, 1965 seçimlerinde 6, 1969 seçimlerinde 8, 1973 seçimlerinde 7, 1977 seçimlerinde 6 parti temsil edilmiştir. %10 barajının uygulandığı mevcut seçim sisteminin ise küçük partilerin parlamentoda temsilini engellediği açıktır. Nitekim 1983 ve 1987 seçimlerinde ancak üçer parti parlamentoya girebilmiştir. Buna karşılık 1991 seçimlerinde beş partinin parlamentoda temsil sağladığı görülmektedir.⁸ 1987 ve 1991 seçimlerinde hem ülke ve bölge (seçim çevresi) barajı, hem de kontenjan uygulaması kullanılmıştır. 1995 ve 1999'dan sonra da uygulamaya devam edilen %10 ülke barajlı d'Hondt sistemi özellikle 2002 seçiminde ciddi dengesizlikler yaratmış, iki parti dışındaki partilerin ve % 45 civarında oyun temsil edilememesine yol açmıştır.⁹

Seçim sistemleri tercihinde dikkate alınması gereken en önemli husus halkın tüm kesimlerinin temsil edildiği dolayısıyla sesini duyurabildiği bir Parlamento yapısının oluşmasına imkân sağlanmasıdır.

Bu yapılmadığı takdirde tek başına iktidara gelen bir parti diğer partilerin görüşlerini alma ihtiyacı bile duymayan bir eğilim içine girebilir ki bu tür bir yönetimi bir tür diktatörlük olarak adlandırmak da mümkündür.¹⁰

2002 MİLLETVEKİLİ GENEL SEÇİMLERİ

Türkiye üzerinde hedefi olan ülkelerin özellikle Atatürk'ün ölümünden sonraki süreçte kendi çıkarlarına hizmet edebilecek liderleri Türkiye'de iktidara getirmek için çaba harcadıkları gerçeği o dönemde algılanamamışsa da günümüzde artık halkın bir kısmı tarafından bilinmektedir.

⁷ Göksel, Çınar; "agm", 2011

⁸ Özbudun; "agm", 1995, Cilt 44, Sayı 1-4

⁹ Göksel, Çınar; "agm", 2011

¹⁰ Pippa Norris, Harvard University, "Choosing Electoral Systems: Proportional, Majoritarian and Mixed Systems", For Contrasting Political Institutions special issue of the *International Political Science Review* Vol 18(3), edited by Jean Lapointe and Bernard Saint-Jacques, July 1997

2002 yılı milletvekili genel seçimlerinde kesinleşmiş hapis cezası olduğu için AKP Genel Başkanı Recep Tayyip Erdoğan Anayasa'nın 76. maddesine göre milletvekili adayı olamamış, Erdoğan'ın önünün açılması için CHP Genel Başkanı Deniz Baykal'ın da oluru alınarak ilgili Anayasa maddesinin değiştirilmesi sonucu, Erdoğan "yasaklı" olmaktan kurtarılmıştır. Daha sonra Yüksek Seçim Kurulu (YSK), bir köydeki birkaç yüz oyun kaybı nedeni ile Siirt seçimlerini iptal etmiş ve Siirt milletvekili olanların milletvekillikleri düşmüştür. Siirt'ten birinci sırada seçilmiş olan milletvekilinin yeniden yapılacak seçimlere girmeyeceğini YSK'ya bildirmesini müteakip kanuna göre, 2002 seçimlerinde AKP'nin ikinci sıradaki adayının birinci sıraya yükseltilmesi gerekirken ve dışarıdan yeni bir aday atanması da mümkün değilken, Erdoğan Siirt'ten aday yapılmış ve kanuna aykırı olan bu işlem YSK tarafından onaylanarak Erdoğan TBMM'ne milletvekili olarak sokulmuştur.¹¹

Benzer şekilde Anayasa Mahkemesi'nce kapatılan HADEP'in yerine kurulan DEHAP'ın yöneticileri seçim evrakında sahtecilik suçundan hüküm giydiğinden DEHAP'ın aldığı oyların geçersiz kalması ve seçimlerin yenilenmesi gerekirken, baraj altında kalan diğer partilerin bu konudaki müracaatları YSK tarafından reddedilmiş ve böylece DEHAP'a ve 2002 seçimlerine YSK eliyle meşruiyet kazandırılmıştır.¹²

Cumhuriyet tarihinin en adaletsiz seçimi 2002'dir. Seçimde % 1'in üzerinde oy almış olmasına karşın 9 parti mecliste temsil edilememiştir. Bu anlamda baraj uygulaması en fazla % 9,54 oy almış olan DYP'yi etkilemiştir. Temsil edilemeyen partinin ve oy oranının en fazla olduğu 2002 seçimlerinde % 1'lik oy 327.530 seçmene (41.407.027 kayıtlı seçmen x % 79,1 katılım oranı x % 1) karşılık gelmektedir. Meclise giremeyen DYP'ye verilen yaklaşık 3 milyon 125 bin oy söz konusu partide temsil edilmezken, toplam 14.846.935 (% 45,33) oy parlamento dışında kalmıştır. Bu seçimlerden sonra birçok siyasi parti adeta siyasetten silinmiş¹³ ve meclise sadece AKP ve CHP girebilmiştir. 2002 seçimlerinin Türk siyasi hayatına nasıl yansdığına biraz dikkat edildiğinde çok partili sisteme geçtiğimiz 1946 yılından beri her seçimde ya iktidar, ya

¹¹ Ufuk Kesici, "YSK'ye 2002 Seçimleri Hatırlatması", Milliyet, 11 Ekim 2011

¹² "Meclis dışı kalanların son umudu DEHAP oldu", <http://dosyalar.hurriyet.com.tr/almanak2003/> Aralık 2003

¹³ Göksel, Çınar, "agm", 2011

da muhalefet olarak TBMM’de temsil edilen merkez sağın birden bire TBMM dışında kalarak yerine AKP’nin konumlandığı görülmektedir. Bu durum, makalenin devamında ele alınan seçim hileleri ve özellikle elektronik seçim hileleri ile birleştirildiğinde Türkiye’de iktidara istenen partinin taşınabilmesi için Merkez sağın planlı bir şekilde meclis dışında bırakıldığı konusundaki şüphelere ağırlık kazandırmaktadır.

YÜKSEK SEÇİM KURULU (YSK) VE SEÇİMLERDEKİ ROLÜ

YSK ilk kez 1961 Anayasası ile teşkil edilmiştir. 1982 Anayasası’nda da muhafaza edilen YSK, “Cumhuriyetin Temel Organları” bölümünde ve “Seçimlerin Genel Yönetimi ve Denetimi” başlığı altında yer almıştır.

1982 Anayasası’nın 79. Maddesinde; “Seçimler yargı organlarının genel yönetim ve denetimi altında yapılır. Seçimlerin başlamasından bitimine kadar, seçimin düzen içinde yönetimi ve dürüstlüğü ile ilgili bütün işlemleri yapma ve yaptırma, seçim süresince ve seçimden sonra seçim konularıyla ilgili bütün yolsuzlukları, şikâyet ve itirazları inceleme ve kesin karara bağlama ve TBMM üyelerinin seçim tutanaklarını kabul etme görevi YSK’ nındır. YSK kararları aleyhine başka bir mercie başvurulamaz. YSK ve diğer seçim kurullarının görev ve yetkileri kanunla düzenlenir. YSK, yedi asil ve dört yedek üyeden kuruludur. Üyelerin altısı Yargıtay, beşi Danıştay genel kurullarınca kendi üyeleri arasından üye tamsayılarının salt çoğunluğunun gizli oyu ile seçilir. Bu üyeler salt çoğunluk ve gizli oyla aralarından bir Başkan ve bir Başkanvekili seçerler” hükmü yer almıştır.

MERNİS, UYAP VE SEÇSİS

Kısa adı **MERNİS** olan “Merkezi Nüfus İdaresi Sistemi” kapsamında Türkiye Cumhuriyeti’nin tüm vatandaşlarına sayısal kimlik numarası verilerek nüfus kayıtları veri tabanı oluşturulmuştur. Ancak MERNİS projesi İçişleri Bakanlığı Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü’ne (NVİGM) bağlı bir sistemdir. Yani idareye bağlı bir birim tarafından yürütülmektedir. Projenin başlatıldığı 1960’lı yıllardan bu yana sistem veri tabanına girilen ölü ve sağ kişi sayısı 120 milyonu geçmiş durumdadır. Buna göre Türkiye’nin nüfusu 75 milyon, kayıtlı

kişi sayısı ise 120 milyondur.¹⁴ MERNİS sisteminde adres göstermek kaydıyla inşaat halindeki evlere bile seçmen kaydı yapmak mümkündür. Nitekim farklı illerde yaşayan bazı vatandaşlar, kendileri ve aile fertleri ile hiçbir ilgisi bulunmayan ve hiç tanımadıkları kişilerin kendi evleri adres gösterilmek suretiyle seçmen kaydedildiklerini bildirerek İlçe Seçim Kurulu vasıtasıyla YSK' ya başvuruda bulunmuştur.

MERSİN'in Erdemli İlçesi'ne bağlı Ayaş Beldesi'nde, Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi verilerine göre nüfusun 4224, seçmen sayısı ise 2693 olarak gözükmekte olduğunu tespit eden Ayaş Beldesi Merkez Mahallesi'nde oturan 100 kişi, muhtarlıklarda asılan listelerde hayali isimler olduğu ve kendi evlerinde tanımadığı kişilerin oturduğunun gözüktüğü iddiasıyla İlçe Seçim Kurulu'na itirazda bulunmuştur. 22 Temmuz seçimlerinde mahallesinde 145 seçmenin bulunduğu hatırlatan Çanakçı Mahalle Muhtarı Hasan Okur, "mahallede askıya çıkan listede 210 seçmen gösterildiğini, listeyi tek tek inceleyerek 55 yabancı isim saptadığını ve bu isimleri tanıyan da bilen de çıkmadığını, bu nedenle Erdemli İlçe Seçim Kurulu'na itiraz ettiğini ve diğer mahallelerde de hayali seçmenlerin bulunduğunu iddia etmiştir.¹⁵

Ayaş Beldesi'nin Merdivenlikuyu Mahallesi'nde oturan Ahmet Dölek ise seçmen listesini incelediğinde kendi evinde tanımadığı 8 kişinin daha oturduğunun görüldüğünü belirterek bu seçmenlerle ilgili itirazda bulunduğunu bildirmiş, Yemişkumu Mahallesi'nde oturan Kemal Kabar ise, "Listeleri incelediğimde kendi ev adresinde oturan 2 kişi daha saptadığını, bu kişileri tanımadığını, beldeye yabancı kişilerin kayıtlarının yapılmaması ve yapılanların ise yetkililer tarafından silinmesini istediğini belirtmiştir.¹⁶

İstanbul Beylikdüzü'nde ise CHP İlçe Başkanı Güzel Yücel Aslıoğlu, CHP adayı Vecdet Öz'ün az bir farkla seçimi kaybetmesinin ve AKP adayı Yusuf Uzun'un 942 oy farkla belediye başkanlığını kazanmasının ardından kendisine ulaşan ihbarlar üzerine Büyükçekmece Cumhuriyet Başsavcılığı'na seçimlere hile karıştırıldığı iddiasıyla

¹⁴ A.Erdem Akyüz, Hukukun Egemenliği Derneği Genel Başkanı, "SECSİS, MERNİS, UYAP VE SEÇİM", İlk Kurşun, 10 Mayıs 2011

¹⁵ Mehmet Doğaner, " Beldede Hayali Seçmen İddiası", (DHA), Milliyet, 4 Aralık 2008

¹⁶ Doğaner, " agm", 4 Aralık 2008

suç duyurusunda bulunmuştur. Aslıoğlu, şikayet dilekçesinde, “Otel konaklama listesinden de anlaşılacağı gibi 390 kişi ilçe dışından bölgemize dönemin belediye başkanı eski AKP’li, bağımsız aday Vehbi Orakçı tarafından getirilmiş, seçim sabahı 07.30’da otelden çıkış yapan bu kişiler görevli oldukları sandıklara dağıtılmıştır. Kayıtlı olmadıkları için Beylikdüzü’nde oy kullanamayacak olan bu kişiler eski başkanın yandaşı olması dolayısıyla sandık kurullarında görevli gösterilmiş ve oy kullanmaları sağlanmıştır” iddiasında bulunmuş, ayrıca “Büyükkçekmece İlçe Seçim Kurulu Başkanı İbrahim Doğan’ın da maddi menfaat beklentisinde olduğunu, şikayetlerini dikkate almadığını, oylarının kasıtlı olarak geçersiz sayıldığını, sahte oy pusulalarının ele geçirildiğini” öne sürmüştür. 15 ay süren soruşturmanın ardından 23 Haziran’da iddianameyi tamamlayan savcılık; seçimlerde bazı usulsüzlükler yapıldığını belirterek, İlçe Seçim Kurulu Başkanı İbrahim Doğan hakkında “görevi kötüye kullanmak” suçundan dava açmış, Polis tarafından kaybolduğu ve imha edildiği iddia edilen oy pusulalarıyla ilgili olarak da 29.03.2009 tarihinde tutanak tutulduğuna yer verilen iddianamede, “Sandık kurullarında belirtilen kişilerden sadece 3 tanesinin Beylikdüzü ilçesi seçim listesinde kayıtlı olduğu tespit olunmuştur” ifadesi yer almış ve 387 sandık bulunan Beylikdüzü’nde sadece sandık görevlisi olarak 384 kişinin başka yerden gelerek oy kullandığı tespit edilmiştir.¹⁷

Basına yansıyan bu örneklerin benzerlerinin Türkiye’nin başka yerlerinde de meydana geldiğini ve aynı adrese birden fazla aile yazıldığını da düşündüğümüzde iktidarın elindeki MERNİS’in seçim hileleri için önemli bir araç olarak kullanılabileceği ortaya çıkmaktadır.

Kısa adı **UYAP** olan “Ulusal Yargı Ağı Projesi”, sistemin bir diğer ayağını teşkil etmektedir. Esasen yargı faaliyetlerinin tek bir merkezde toplanarak kontrol edilmesi amacıyla hazırlanan UYAP sisteminin seçim sonuçlarının işlenmesinde kullanılmaya başlanmasıyla YSK’ya ait olan bu görev ve yetki de Anayasa’ya aykırı olarak idareye devredilmiş olmakta, başka bir deyişle seçim sonuçları ile ilgili tüm bilgilere Adalet Bakanlığı’nca dolayısıyla hükümet tarafından erişilebilmekte ve müdahale edilebilmektedir.

¹⁷ Gürkan Akgüneş, Musa Kesler, “Seçime Hile Karıştı”, Milliyet, 14 Temmuz 2010

AKP iktidara geldikten sonra 25 Nisan 2003 tarihinde “Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkındaki Kanuna Bir Geçici Madde Eklenmesi Hakkındaki Kanun Tasarısını TBMM’ne göndermiş¹⁸ ve tasarı kabul edilerek **SEÇSİS** (Bilgisayar Destekli Merkezi Seçmen Kütüğü Sistemi) uygulamaya konulmuştur.

Yazılım alt yapısı olarak **SEÇSİS’e** geçişe paralel olarak seçmen kayıtlarının tutulmasında İçişleri Bakanlığı kontrolündeki **MERNİS**, seçim sonuçlarının aktarılmasında ise Adalet Bakanlığı kontrolündeki **UYAP** projesi kullanılmaya başlanmış, böylece anayasanın 79. Maddesinde belirtilen; “*Seçimler yargı organlarının genel yönetim ve denetimi altında yapılır*” hükmüne göre yargı (YSK) tarafından yürütülmesi gereken seçimler, YSK’nın kendi rızasıyla, ya da göz yummasıyla YSK’dan alınarak dolaylı olarak hükümetin eline teslim edilmiştir. YSK’nın teşkil edildiği 1961 yılından itibaren yapılan tüm mahalli ve genel seçimler YSK yetki ve sorumluluğunda icra edildiği halde YSK’nın seçmen kayıtlarının tutulması, seçimlerin icrası ve seçim sonuçlarının işlenmesi ve değerlendirilmesi yetkisinin YSK’dan alınarak dolaylı yoldan hükümete (idareye) devredilmesi Türk siyasi tarihinde bir ilktir ve kuvvetler ayrılığı ilkesine tamamen aykırıdır. Bu suretle hükümet yürütmenin yanı sıra yargının iktidarları belirleyen seçimleri kontrol etme yetkisine de sahip olan en önemli bölümünü de ele geçirmiş olmaktadır. 12 Eylül referandumuyla yüksek yargı organlarının yapısını değiştirerek yeni ihdas edilen kadrolara atanacakları belirleme imkânını da elde ettiği dikkate alındığında bu son uygulama ile yüksek yargı organlarının neredeyse tamamının hükümetin denetimine girdiğini söylemek abartılı bir değerlendirme olmayacaktır.

SEÇSİS İLE İLGİLİ ÇALIŞMALAR

SEÇSİS sistemiyle ilgili çalışmalara 1986 yılında Hacettepe Üniversitesinde başlanmış, 1987 yılında Sistem Çözümleme ve Tasarım Raporu hazırlanmış ve Seçmen Kütüğü Genel Müdürlüğüne 45 uçlu veri giriş sistemi alınmıştır. 1988 yılında ilk pilot uygulama olarak Ankara’nın Çankaya, Bala, Şereflikoçhisar ilçelerinde seçmen yazımı

¹⁸ Başbakanlık Kanunlar ve Kararlar Genel Md.lüğünün 25 Nisan 2003 tarih ve Sayı: B.02.0.KKG.010/101-626/1794 sayılı yazısı

yapılmıştır. 1989 yılında, aynı Üniversite tarafından hazırlanan SEÇSİS Projesi Olurluluk Raporu Yüksek Seçim Kurulu'nca kabul edilmiş ve 2004 yılına değin kullanılan "çevrim-dışı" (off-line) SEÇSİS Sisteminin geliştirilmesi kabul edilmiştir. Bu sistemde, ilçelerden posta yoluyla gelen seçmen yeni kayıt, değişiklik-düzeltilme gibi formlardaki bilgilerin Merkezi Seçmen Kütüğüne işlenmesi, bu kütükten yararlanılarak, Merkezde (Ankara'da) seçimlerde kullanılmak üzere, sandık seçmen listeleri, seçmen bilgi kâğıtları ve diğer listelerin dökülmesi ve nakil araçlarıyla ilçelere ulaştırılması öngörülmüştür.

1990 yılında 7, 1991'de 4 il seçmen bilgileri Merkezi Seçmen Kütüğüne katılmıştır. 1992 yılında 110 uçlu UNISYS A16 bilgisayar sistemi satın alınmış ve geliştirilen "Çevrimdışı SEÇSİS Uygulama Yazılımı" kullanılmaya başlanmıştır. 1996 yılında 5, 1997'de 3, 1999'da 2, 2000'de 8, 2002'de 2, 2003'de 1 ve 2004'de de 2 ilde seçmen bilgilerinin Merkezi Seçmen Kütüğüne girişine devam edilmiş ve toplam 35 (otuz beş) ilimize bağlı 421 İlçedeki yaklaşık 26 milyon seçmene ilişkin bilgilere göre Ankara'da hazırlanan listeler kamyonlarla ilçelere gönderilerek 28.03.2004 tarihinde yapılan Mahalli İdareler Seçimi'nde kullanılmıştır.

2004 yılı Mahalli İdareler Seçiminden itibaren tüm seçimlerde ve referandumlarda kullanılan **SEÇSİS**'de 81 İl, 957 İlçe ve **MERNİS**'e göre belirlenen seçmenlerle ilgili tüm bilgiler, yapılan seçimler, kullanılan oylar ve seçim sonuçları tek bir merkezde toplanarak düzenlenip kontrol edilmektedir. SEÇSİS kapsamında ilçe seçim kurullarının yazılım programı ile Seçmen Kütüğü Genel Müdürlüğü'nün tüm ilçelerle bağlantı kurabilmesi için Sun Fire E 6800 sistemini içeren bilgisayar sistemi satın alınmıştır.¹⁹

SEÇSİS kapsamında Türkiye'de merkezi seçmen kütüğünü kuran "Sun Microsystems" projesi; "The Network is The Computer (iletişim ağı bilgisayardır)" vizyonu ile "herkesin ve her cihazın ağa bağlandığı bir dünyayı" yani "kontrol kulesindeki tek bir el tarafından yönetilebilen dünyayı" öngörmektedir.²⁰ Sun Microsystems; finans, üretim, medya, savunma sanayii, kamu kesimi gibi alanlarda 100'ün üzerin-

¹⁹ Başbakanlık Kanunlar ve Kararlar Genel Müdürlüğü'nün 25 Nisan 2003 tarih ve Sayı: B.02.0.KKG.010/101-626/1794 sayılı yazısına ek Genel Gerekeççe 4. Paragraf

²⁰ Akyüz, "SECSİS, MERNİS, UYAP ve Seçim" ..agm, 2011

de ülkede faaliyet göstererek, bu ülkeleri ve dünyayı kontrolü altına almakta ve bu sistemler aracılığı ile “Büyük Ağabey” sistem kurduğu ülkelerin vatandaşlarını gözetlemekte, izlemekte, kontrol etmekte, yönlendirmekte ve denetlemektedir. Gizli servislerin en gizli sistemlerine, en korunaklı bankaların yazılım altyapılarına girip, bilgi ve para aktarımı yapılabildiğine göre, sisteme egemen olan “gizli bir el tarafından” böyle bir şeyin “kullanılan oyların gideceği adres için” yapılabirliği de göz ardı edilmemelidir. Elektronik aletleri getirip bu sistemi kuranlar, alt yapısını, veri tabanını oluşturanlar ve danışmanlık yapıp düzenleyenler yabancılar olduğuna göre, sisteme hükmetme, verilere sahip olma ve “efendilerinin” istekleri dahilinde sisteme dışarıdan girerek verileri değiştirme olanağına da sahiptir. Sanal iletişimin geçerli olduğu çağımızda, bilgilere ulaşmak için, pencereyi kırarak binalara girmek gerekmemekte, şifreleri kırmak yeterli olmaktadır.²¹ Sistemin şifresi elinde bulunan biri tarafından, herhangi bir ülkeden elektronik oy sayımına dışarıdan müdahale edilebilmekte ve istenilen partiye istenilen miktarda oy çıkartılabilmektedir.²²

SEÇSİS’ İN SEÇİMLERDE KULLANILMASI

Türkiye’de ilk kez AKP’nin oyunun yüzde 34’den yüzde 47’ye fırladığı 22 Temmuz 2007 seçimleri, tamamen bilgisayar destekli yapılmıştır. SEÇSİS sisteminde YSK yabancı bir şirketin (Ofer’lerin) sahibi olduğu Telekom alt yapısını kullanmaktadır. YSK merkezinde mevcut kurulu ana bilgisayar, Sun Fire E 6800’dür).²³ Ayrıca Adalet Bakanlığı’nın UYAP sistemi ile YSK’ nın SEÇSİS sistemi arasında 10 Mbs. hızında “Metro Ethernet” hattı bulunmaktadır. Her terminalde yapılan işlem ve kayıt, SEÇSİS Java tabanlı yazılım tarafından işlenerek sonuçlar ana bilgisayarda toplanmakta ve istenen bilgiler toplu olarak elde edilmektedir. Sandık kurullarında oyların sayılıp sonuçların elle yazıldığı tutanaklar, ilçe seçim kurulundaki bilgisayarda yüklü olan SEÇSİS yazılımı üzerindeki tutanağa geçirilmekte, daha sonra ilçe seçim kurulları tutanak toplamlarını il seçim kurullarına, bu kurullar da SEÇSİS üzerinden YSK’ ya bildirmektedir. Telekom alt yapısı kullanı-

²¹ Akyüz, “agm”, 2011

²² Cihan Dura, www.cihandura.com, 21.02.2011

²³ Dura, “agm”, 2011

arak oluşturulmuş olan bu dışa kapalı ağ ortamı (intranet) dış müdahalelere karşı sadece firewall (güvenlik duvarı) ve VPN' nin sağladığı MD5 güvenlik seviyesi ile korunmaya çalışılmaktadır ve merkezi sistem ile terminaller arasında her hangi bir özel şifreleme mevcut değildir. SEÇSİS projesinde kullanılan veritabanı (bilgilerin toplandığı yer) yazılımı Java teknolojisi destekli Oracle' dir ve bu yazılımın önemli güvenlik açıkları mevcuttur. Bu nedenle firma sürekli olarak güncellemeler/güvenlik yamaları yayınlamaktadır.²⁴ YSK, seçimlerde kullanılan "Bilgisayar Destekli Merkezi Seçmen Kütüğü Sistemi" için, yetkili tek kurum olan İstanbul Teknik Üniversitesi Ulusal Yazılım Sertifikasyon Merkezi'nden sertifika da almamıştır.²⁵ Yani sistemin güvenlik sertifikası yoktur.

Ülkemizde yapılan seçimlerde il ve ilçe seçim kurullarında kullanılan Windows işletim sistemlerinin Microsoft mamulü en büyük "bilgi çalar" sistemi olduğunu öne sürenlerin sayısı azımsanmayacak kadar çoktur. Almanya'da, ABD tarafından askeri sırların bu sistemle transfer edildiği yıllar önce tespit edilmiştir. Windows işletim sistemleri ve bu sistem üzerine kurulu ağ ortamları yıllardır "hacker"ler (bilgisayar sistemine izinsiz girenler) tarafından delik deşik edilmektedir²⁶ ve 5-6 yıldan beri Avrupa ülkeleri başta olmak üzere birçok büyük ülkede devlet kurumlarında kullanımı yasaklanmıştır.

ALMANYA'DA KULLANILAN SEÇİM SİSTEMİ VE OY SAYIM YÖNTEMİ

2009 yılında Almanya Federal Seçimlerinde oyların bilgisayar yoluyla toplanması ve sonuçların bu yolla hesaplanması konusu kamuoyu ve partiler tarafından tartışılmıştır. Bilgisayarlı sistemin oy sahteciliğine yol açacağı görüşünün hakim olması üzerine konu Federal Alman Anayasa Mahkemesi'ne intikal ettirilmiştir. Konuyu inceleyen Federal Alman Anayasa Mahkemesi Almanya'da seçimlerden sonra yapılacak oy hesaplarının bilgisayar ile yapılamayacağı sonucuna varmış ve klasik yöntemlerin kullanılmasına devam edilmesine karar

²⁴ Dura, "agm", 2011

²⁵ Neval Kavcar, "Bu Seçim Sistemiyle AKP 1000 Yıl Daha Seçilir", Son Sayfa, 30.09.2010

²⁶ Dura, "agm", 2011

vermiştir. Federal Almanya seçim sisteminde mahalle veya köylerde sandıklara atılan oylar orada bulunan ve tüm siyasi partilerin temsil edildiği kurullarca ortak olarak sayıldıktan sonra sayım sonuçları ilçelere, ilçelerden illere, illerden eyaletlere, eyaletlerden de Federal Seçim Bürosu Başkanlığı'na gelmektedir. Tüm bu aşamalarda her siyasi partinin temsilci bulundurma zorunluluğu vardır.²⁷

İlçe, şehir düzeylerinde oylar sayılırken bilgisayar yardımı sadece ilk ve kesin olmayan seçim sonuçlarını erken yansıtabilmek amacıyla kullanılmaktadır. Ancak bu sayımlar seçim sonuçlarının kesin tespitine yönelik değildir. Kesin seçim sonucu tespiti için ilçe, il, eyalet ve federal düzeyde her partiden oluşan kurullar elle sayım yaparak sonuçları tek tek toplamaktadır. Birbirine paralel yürüyen bu çok kontrollü sayım ve sonuç sisteminin yanı sıra, bir de Federal Seçim Bürosu'nun sonuçlarını kontrol eden ve tüm siyasi partilerden oluşan bir kurul mevcuttur. Federal Seçim Bürosu sayım sonuçlarını bu kurula teslim ettikten sonra bu kurul tüm oy zincirini yeni baştan ve klasik sayım yöntemiyle yeniden kontrol etmektedir.²⁸ Türkiye'de ise, her aşamada tüm siyasi parti temsilcilerinin sayım ve toplamada bulunma şartı olmamasının yanı sıra, paralel olarak yürüyen birden fazla zorunlu kontrol sistemi bulunmamaktadır.

PARDUS-LINUX İŞLETİM SİSTEMİ VE SEÇSİS'LE MUKAYESESİ

Linux işletim sistemi 1991 yılında Finlandiyalı üniversite öğrencisi Linus Torvalds tarafından geliştirilen ve bilgisayarlar başta olmak üzere sunucular, mobil telefonlar, iş istasyonları, televizyonlar, oyun konsolları, eğitim simülatörleri, otomobiller ve hatta uçaklar tarafından kullanılan güvenlik sertifikası bulunan bir sistemdir. Dünya üzerinde halen 16 ülkenin resmi ve özel kuruluşlarında kullanılan sistemin Türkiye'ye özgün sürümü TÜBİTAK BİLGEM tarafından 2003 yılında Pardus-Linux adıyla milli yazılım sistemi olarak geliştirilmiştir. Pardus'²⁹un ilk ürünü olan Pardus CD 1.0. sürümü 1 Şubat 2005

²⁷ Dr. AYTEKİN ERTUĞRUL, <http://www.toplumsalbilinc.org/forum/index.php?topic=3952.0>, SEÇSİS (Bilgisayarlı Seçim Sistemi Güvenli Değil), 02.12.2008

²⁸ ERTUĞRUL, "agm", 2008

²⁹ Anadolu parsının bilimsel adı olan Panthera Pardus Tulliana'ya atfen bu isim verilmiştir.

tarihinde piyasaya sürülmüş olup, bugüne kadar bireysel kullanıcılar için 5 ana, 9 ara sürüm ile, kurumsal kullanıcılar için 2 ana sürüm geliştirilmiştir. Son olarak 2012 yılında sistemin Debian tabanlı yeni bir sürümü piyasaya sürülmüştür. Pardus yazılımı Türkçe'nin dışında Almanca, Azerice, Fransızca, Hollandaca, İngilizce, İspanyolca, İtalyanca, Katalanca, Lehçe, Portekizce, İsveççe, Rusça ve Macarca dillerini de desteklemektedir. Türkiye'de Pardus-Linux sistemini kullanan kurumlar ile Pardus'un desteklediği diller **EK-A'** da, Linux işletim sistemi kullanan yabancı ülkelere ait bilgiler ise **EK-B'** de sunulmuştur.

Günümüzde birçok ülke işletim sistemi olarak Linux altında çalışan kendi işletim sistemlerini kullanırken ve Türkiye'nin kendi geliştirdiği milli yazılım olan PARDUS-Linux işletim sistemi mevcutken, seçim yazılımı gibi güvenlik açısından hayati önemi haiz bir alanda güvenlik sertifikası olmayan ve ABD tarafından müdahaleye açık Windows işletim sistemi altında çalışan SEÇSİS sisteminin kullanılması düşündürücüdür.

SEÇSİS projesinde omurga ve portal anahtarı, portal güvenlik duvarı, portal saldırı tespit ve korunma sistemi ve portal yük dengeleyicisi olarak "CISCO" güvenlik ürünlerinin kullanıldığı YSK sitesinde bilgi olarak yer almaktadır. CISCO bir ABD firmasıdır. CISCO güvenlik sistemlerinin nasıl "hack" ³⁰ edilebileceğine ve güvenlik açıklarına dair çok sayıda makale ve yazı bulunmaktadır.

ABD Columbia Üniversitesi Mühendislik Fakültesi Bilgisayar Bilimleri Bölümü'nde doktora öğrencisi Ang Cui ve Cui'nin tez danışmanı Profesör Salvatore Stolfo, Cisco'nun VoIP telefonlarında ciddi güvenlik açıkları tespit ettikleri, yönlendirici (router) ve yazıcılar gibi gömülü sistemlerde çalışacak bir güvenlik yazılımı hazırlarken bu açıklardan bazılarını bulduklarını ve söz konusu açıklar sayesinde Cisco VoIP telefonların rahatlıkla birer dinleme aygıtı olarak kullanılabileceğini ortaya çıkartmıştır.³¹

Bilişim uzmanı Ertan Kurt ise Cisco IOS yazılımı ağ adres çevirme (NAT) özelliğinin sistem protokollerin çevriminde çeşitli servis kul-

³⁰ Bir bilgisayar sisteminin gizli, ulaşılamayan bilgilerini ele geçirmek

³¹ Çağdaş Aru, Cisco'nun VoIP Telefonlarını Birer Dinleme Cihazına Çeviren Güvenlik Açığı Keşfedildi, <http://www.turk.internet.com/portal/yazigoster.php?yaziid=40647>, 14 Ocak 2013

lanımı engelleme (DoS) açıklarından etkilendiğini ve birden fazla güvenlik açığının bulunduğunu rapor etmiştir.³²

Cisco IOS yazılımının güvenlik açıklarına ilişkin olarak ABD başta olmak üzere yabancı basında da birçok bilgi mevcuttur. Konuyla ilgili detaylara Cisco'nun kendi web sayfasında; "Cisco IOS Software Protocol Translation Vulnerability" başlığı altında da yer verilmiştir.³³

ABD'NİN SİBER CASUSLUK İMKÂN VE KAABİLİYETİ

Diğer yandan, SEÇSİS yazılım sistemi kesinlikle üçüncü bir güvenlik yazılımıyla içsel olarak korunmamakta ve/veya çalışmasının doğruluğu kontrol edilmemektedir. Yani mevcut yazılıma dışarıdan bir Script(küçük program) ile müdahale edilebilir. Daha açık bir ifadeyle sistem veritabanı, işletim sistemi, yazılım ve güvenlik olarak tamamen ABD teknolojisi olan SEÇSİS sisteminin bütün anahtarları ABD'nin elindedir ve sisteme her an dışarıdan müdahale edilmesi, dolayısıyla hile yapılması mümkündür. Washington'un 15 mil kuzeyinde bulunan National Security Agency(NSA) vasıtasıyla son dönemde büyük ölçüde elektronik ve data istihbaratına yönelik ABD ihtiyaç duyduğu bilgilere büyük ölçüde bilgisayar ağları üzerinden erişmektedir. ABD eski Başkanı George W. Bush'un Milli İstihbarat Direktörlüğü'nü yapan Mike Mc.Connell, Başkan Obama'ya verilen günlük istihbarat brifinglerindeki bilgilerin en az % 75'inin siber casusluk yoluyla elde edildiğini bildirmektedir.³⁴ Başkan Bush döneminde NSA başkanlığı, daha sonra ise CIA başkanlığı görevini yürüten Michael Hayden, konuyu şu sözlerle özetlemektedir; "İhtiyaç duyduğunuz bilgileri diğer ülkelerin network sistemlerine girerek elde ediyoruz. Bu işi yapan en başarılı ülke biziz".³⁵

NSA için internet ağı üzerinden bilgi hırsızlığı yapan kuruluşun adı Tailored Access Operations(TAO)'dur. TAO görevlilerinin büyük bölümü siber casusluk konusunda özel eğitim almış ordu mensupla-

³² Erta Kurt, Cisco IOS NAT güvenlik açıkları, <http://www.olympus.net/guvenlik-aciklari/router/cisco-ios-nat-guvenlik-aciklari>, 29 Eylül 2011

³³ <http://tools.cisco.com/security/center/content/CiscoSecurityAdvisory/cisco-sa-2013.03.27-pt>

³⁴ Michael Riley, " How the US Government Hacks the World , Bloomberg, May, 23, 2013

³⁵ Riley, , "agm", 2013

ından oluşmaktadır. TAO personeli bilgi çalmak üzere hazırlanmış özel yazılımlar yüklenmiş bilgisayarlar üzerinden dünya üzerindeki tüm bilgisayarlara girebilmekte ve elde ettiği bilgileri değerlendirilmek üzere Fusion Center (Birleştirme Merkezi)denilen merkeze aktarmaktadır. ABD, NSA üzerinden yabancı ülkelerin bilgisayar ağlarına girerek saatte 2 petabytes (2,1 milyon gigabytes) bilgi toplamaktadır ki bu miktar yüz milyonlarca sayfa dokümana denk düşmektedir.³⁶ Bu veriler ışığında Çin Halk Cumhuriyeti'nde yayınlanan Official People's Daily gazetesinin ABD'yi; Real Hacking Empire (Gerçek Bilgi Hırsızlığı İmparatorluğu) olarak adlandırmasına şaşırılmamalıdır.

ABD VE YUNANİSTAN SEÇİMLERİNDE BİLGİSAYAR KULLANIMI

Yukarıda verilen bilgiler ışığında benzer bilgisayar destekli seçim sistemi, ABD'nin bazı seçimlerinde kullanılmış ve bazı bölgelerde hile yapıldığı tespit edilmiştir.

2000 yılında ABD başkanlık seçimlerinde George W. Bush lehine seçimlere hile karıştırıldığı iddialarından sonra bizzat hileyi yazılımı üreten bilgisayar programcısı Clint Eugene Curtis'in 13 Aralık 2004 tarihinde ABD Temsilciler Meclisi Adalet Komisyonu Demokrat Parti üyeleri önünde verdiği yeminli ifadenin bant çözümü **EK-C'de** sunulmuştur.

Clint E. Curtis; yeminli ifadesinde; "seçim sonuçlarını dışarıdan fark edilmeyecek, anlaşılamayacak şekilde ayarlayabilecek yazılımların üretildiğini, 2000 yılı Ekim ayında, şu anda Kongre üyesi olan Tom Feeney için Oviedo Florida'da çalıştığı şirket adına bir prototip programı bizzat kendisinin ürettiğini, söz konusu yazılımlarla seçimleri kazanması istenen adayın oy miktarı istendiği oranda yükseltirken, rakibinin oy miktarının düşürüldüğünü, yapılan hileyi sandık görevlilerinin de, seçim kurulunun da görmesinin imkânsız olduğunu, böyle bir hileli yazılımın seçim programı içine yerleştirildiğinin ancak bilgisayar programcıları tarafından yazılımın içine girerek araştırma yapılması sonucunda saptanabileceğini, ya da tüm oy pusulalarının elle tek tek sayılarak çıkan sonucun ilan edilen sonuçla karşılaştırıl-

³⁶ Riley, , "agm", 2013

ması suretiyle belirlenebileceğini, gizli yazılımın başka türlü belirlenmesinin imkânsız olduğunu, bu kapsamda Ohio’da yapılan başkanlık seçimlerinin de hileli olduğunu, söz konusu hilenin belirlenebilmesi için tüm partilerin ortak çaba harcayarak bilişim uzmanlarına seçim yazılımlarını inceletmeleri gerektiğini³⁷ belirtmektedir.

14 Eylül 2007 Yunanistan seçimlerinde de benzer bir yazılım kullanılmak istenmişse de ABD seçimleri örnek gösterilerek yapılan yoğun baskılar sonucu kullanılmaktan vazgeçilmiştir.

Dünyanın en büyük yatırım bankalarından JP Morgan’ın seçim sonuçlarının sanal ortamda aktarılmasını sağlayan Sun Microsystems şirketine bu sistemi kurabilmesi için kredi kullandırmış ve Sun Microsystems’ın benzer bir yazılım programı için Yunanistan’da da ihaleyi kazanmış, ancak Yunan hükümeti “Bu şirketin Amerika’daki seçimlere hile karıştırdığı yolunda bilgiler var” gerekçesiyle ihaleyi iptal etmiştir.³⁸ Türkiye’nin ihaleyi bu şirkete verirken bunu göz önüne alıp almadığı ise merak konusudur. Bunun da ötesinde JP Morgan’ın seçimlerden önce bir anket yaptırmış, Bankanın anket yaptırdığı Türk kamuoyu araştırma şirketinin “AKP’nin 2007 seçimlerini yüzde 48 oyla kazanacağı bilgisini verdiği, seçim skandalı iddialarının ortaya çıkmasından sonra şirketin sahibinin, sanki kendi araştırması kastediliyormuş gibi “Hile yok, varsa söyleyen belgesini getirsin” diyerek öfkelenildiği bilinmektedir.³⁹

SEÇSİS SİSTEMİNDE UYGULANABİLECEK HİLELER

Yukarıda aktarılan bilgiler ışığında; “SEÇSİS sisteminde hile yapmak mümkün müdür?” sorusunun yanıtı, “evin anahtarını emanet ettiğimiz bekçi, isterse evi soyabilir mi?” sorusunun yanıtı ile aynıdır.⁴⁰ Ancak konuya ilişkin olarak medyada yer alan tüm eleştirilere rağmen Türkiye’de yapılan referandum ve seçimlerde SEÇSİS sisteminin kullanılmasına devam edilmektedir.

Bu sistemle uygulanabilecek iki aşamalı bir hile senaryosu şöyle olabilir: Sandık tutanakları Windows XP işletim sistemi yüklü bilgi-

³⁷ <https://www.youtube.com/watch?>

³⁸ Can Ataklı, “Skandal büyüyor, muhalefet korkuyor”, Vatan, 25.08.2007

³⁹ Ataklı, “agm”, 2007

⁴⁰ Dura, “agm”, 2011

sayarların bulunduğu ilçe seçim kurulundaki bilgisayara işlenir. Bu sırada minik bir programcık sisteme girerek, (A) sütunundaki (X) partisinin oy toplamını % 20 arttırıp, (B) ve (C) sütunlarındaki (Y) ve (Z) partilerinin oy toplamını % 10'ar düşürür. Tuşa basıp genel toplam alındığında, yapılan müdahaleyi ancak o ilçedeki tüm sandık sonuçlarını elle tek tek sayıp toplayabilirsek tespit edebiliriz. Aksi halde, itiraz süresi sonunda, bilgisayar tuşuna basılarak alınan hileli rakamlar, resmî seçim sonucu haline gelecektir!⁴¹ Bunu önlemenin tek yolu ise YSK' nın siyasi partilere oy sayım ve sonuçlarını izleyebilme ve kaydedebilme imkânını tanınmasından geçmektedir. Bu imkân tanındığı takdirde partiler SEÇSİS sonuçlarıyla sandık sonuçlarını karşılaştırarak farklılıkları ortaya çıkarabilecektir. 2007 seçimlerinden sonra bu konudaki eleştirilerin artması üzerine YSK 2011 seçimlerinde siyasi partilere bu imkânın tanınacağını bildirmiş ancak il seviyesinden aşağıdaki bilgilere erişilmesine izin vermemiştir.

Bu konudaki bir diğer iddia; "Türkiye genelinde kayıtlı seçmen sayısının % 25'i kadar oyun, seçim bittiği andan itibaren ilk bir saat içinde merkez bilgisayarı üzerinden tamamen AKP' ye aktarıldığı ve AKP sayıma % 25 oyla başlarken, diğerleri sıfır oyla başladığı, sonraki oylar ise normal dağılıma bırakıldığı" şeklindedir.⁴² Bu görüşe göre AKP'nin gerçek oyları % 47 değil, % 22 - % 28 arasındadır.⁴³ Bu görüşü savunanlar bunun en büyük kanıtı olarak tüm YSK sonuçlarında AKP nin oy alması beklenmeyen illerde bile hiçbir sandıkta AKP oyunun % 25' in altına düşmemesini göstermektedir. Gerçekten de Türkiye'nin her sandık bölgesinde dört kişiden en az birinin AKP'ye oy vermesi matematik olarak milyonda bir ihtimaldir. Bu görüşe göre seçimden Türkiye'nin verdiği oylar değil, AKP'nin iktidara gelmesini isteyen güçlerin istediği sonuçlar çıkmıştır. Peki bu % 25'e karşılık olan yaklaşık 7- 8 milyon oy nereden ortaya çıkmıştır? Nüfus kütükleriyle seçmen kütükleri arasındaki 7 milyon farktan mı, yoksa diğer partilerin oylarının seçimin ilk bir saatinde sıfırlanıp AKP'ye aktarılması ve diğer partiler % 0 ile başlarken AKP' nin % 25 ile başlamasından mı? Her ikisi de mümkündür. Fakat bir gerçek var ki kesinlikle göz ardı edilemez; seçimin ilerleyen

⁴¹ Dura, "agm", 2011

⁴² "Secimlerde Bilgisayar mı Bilgiçalar mı Kullanılıyor" Türk Hukuk Enstitüsü, <http://www.the.org.tr>, 5 Nisan 2010

⁴³ "Secimlerde Bilgisayar mı Bilgiçalar mı Kullanılıyor", a.g.m.5 Nisan 2010

saatlerinde oyları düşen AKP'nin kaybetmesi imkânsızdı. Çünkü ilk bir saatte % 25' i garanti idi! İlk seçim sonuçlarının gelmeye başladığı saat 17.30 civarında, onbeş-yirmi dakikada bir bilgisayar başındaki görevli tarafından programa müdahale edilmiş ve AKP % 25 oyla seçim yarışına başlarken diğerleri de % 0 oyla başlamış ve daha sonra o ana kadar alınan sonuçların Türkiye'nin % 50' si olduğu ilân edilmiştir.⁴⁴ Bu ayarlamadan sonra AKP'nin oyları düşse de seçimi kaybetme ihtimali ortadan kalkmış olmaktadır. Plân AKP'nin en az 367 milletvekili çıkaracak kadar, yani Türkiye'nin en az % 50 oyunu alabilecek şekilde yapılmış, ilerleyen saatlerde yeni bir müdahale yapılamamış ve bu yüzden AKP'nin oyları düşmeye, CHP ve MHP'nin oyları yükselmeye başlamıştır. GP ve DP'nin oyları da sıfırdan başladığından oyları yükselse bile artık % 10 barajını aşma şansları kalmamıştır. Seçim sonuçlarına müdahale edilmemiş olsaydı AKP'nin gerçek oyları % 22 + % 6 veya % 8 = % 28 - % 30 civarında olacaktı. Bu görüşe göre CHP, MHP ve diğer partilerin gerçek oyları, seçim sonucunda ilan edilen oylarının bir buçuk katlarına yakındır. CHP özellikle İzmir'de 1 milyon seçmen üzerinden oyların % 60' ını alıp 5 milletvekili yerine 8-9 milletvekili çıkaracaktı ve AKP'nin İzmir'deki toplam oy oranı % 13 olacaktı. Aynı oranı Türkiye'ye uygularsak AKP'nin gerçek milletvekili sayısı 190, CHP'nin 190, MHP'nin ise 150 olacaktı.⁴⁵

2007 seçimlerinde yukarıda belirtilen hile yönteminin bir benzerinin uygulandığı ve AKP oylarının 1,6 rakamıyla, muhalefet oylarının ise 0,7 rakamıyla çarpılmak suretiyle gerçekte % 29 olan AKP oylarının 17,4 puan artırılarak % 46,4'e çıkarıldığı, toplam % 71 olan muhalefet partilerinin oylarının ise 21,3 puan azaltılarak % 49,7'ye indirildiği, bu iki oy yüzdesinin toplamından artan % 3,9'luk oyun ise sayılmadan çöpe atıldığı da öne sürülmektedir.⁴⁶ Türkiye'nin birçok bölgesinde çöp bidonlarından oy pusulalarının çıkması bu tezi savunanlara da haklılık kazandırmaktadır.

2004 yılı mahalli seçimlerinde DYP'nin Dikili Belediye Başkan adayı Yüksel Uçar, AA muhabirine yaptığı açıklamada, seçim sandık kurullarında oy sayımı sırasında 200 kadar hatalı oyun iptal edildiğini,

⁴⁴ "Secimlerde Bilgisayar mı Bilgiçalar mı Kullanılıyor", a.g.m.5 Nisan 2010

⁴⁵ "Secimlerde Bilgisayar mı Bilgiçalar mı Kullanılıyor", a.g.m.5 Nisan 2010

⁴⁶ "22 Temmuz Seçimlerinin Formülü", www.acikistihbarat.com, 07.12.2007

seçim sonuçlarına CHP, DYP, MHP ve YTP'nin de itiraz ettiğini ve çöp bidonlarında mühürlü oyların bulunduğunu bildirmiştir. Uçar, Dikili Lisesi önündeki çöp bidonunun yanında bir vatandaşın dağınık halde mühürlü oy pusulaları bulduğunu, oy pusulalarının arkasının mühürlü olduğunun tespit edildiğini ve konunun Emniyet Müdürlüğü'ne aktarıldığını, savcılığın olay yerinde inceleme yapılması ve tutanak tutulması için talimat verdiğini belirtmiştir. Yüksel Uçar, 12.500 nüfusa sahip olan ilçede 10.431 kişinin seçmen olarak oy kullandığını belirterek, "seçim günü dışarıdan adam getirildiğini, ayrıca ölümler adına da oy kullandırıldığını saptadık" iddiasında bulunmuştur.⁴⁷

2009 yılı mahalli seçimlerinde adayların birbirine çok yakın oy aldığı Adana'da üç okuldaki çöp konteynerinde oy pusulaları ve tutanaklar bulunması üzerine seçimi dört puan farkla kaybeden CHP'nin büyükşehir adayı Ümit Özgümüş, konuyu yargıya taşımıştır.⁴⁸ Bu ve benzeri iddialar Türkiye'nin birçok bölgesinde gündeme taşınmıştır. Ancak başına yansıyanlar sadece tespit edilebilen iddialarla sınırlı kalmıştır.

Seçim hileleri konusundaki şüpheler sadece genel ve mahalli seçimlerle sınırlı olmayıp, referandumlarla da doğrudan ilgilidir. Zira tüm referandumlarda mevcut seçim sistemi altyapısı ve usulleri kullanılmaktadır.

Yüksek yargı organlarının iktidarın eline geçmesi sonucunu doğuran, 12 Eylül döneminin yargılanmasının önünü açan referandumundaki bazı uygulamalar halkın bir bölümünün haklı tepkisine neden olmuştur. Referandum tarihi olarak 12 Eylül gününün seçilmesi suretiyle 12 Eylül'de mağduriyet yaşadığı için 12 Eylül'e tepki duyan kitlelerin hayır oyu vermeleri yönünde bu kitleler üzerinde bir tür psikolojik baskı kurularak 12 Eylül'den rövanş alma dürtüsü harekete geçirilmiştir. Diğer yandan hayır oyu verecekler bile evet mührü basmak zorunda bırakılarak oy kullanan halkta kafa karışıklığı yaratılmıştır. Konuyu gündeme taşıyan Hürriyet yazarı Ayşe Arman "evet" ve "hayır" seçenekleri bulunan bir referandumda basılacak mührün üzerinde "evet" yazmasının oy kullananları ikilem içinde bıraktığını, ayrıca "sen hayır da desen, sonuç evet çıkar" hissi uyandırarak bir tür psikolojik baskı etkisi yarattığını köşesine taşımıştır.⁴⁹ Aynı konu Ne-

⁴⁷ "Dikili'de Seçimlere itiraz", İHA/İzmir, 30 Mart 2004

⁴⁸ "Çöp konteynerinden oy pusulaları çıktı", Milliyet, 31 Mart 2009

⁴⁹ Ayşe Arman, "Referandum mühründe neden 'Evet' yazıyor?", Hürriyet, 11.08.2010

cati Doğru tarafından da gündeme taşınmış ve kötü niyetli bir iktidarın ABD ve Yunanistan'da terk edilen seçim yazılımını kullanarak hile yapabileceğini ve oy sonuçlarının istediği gibi resmileştirilmesini sağlayabileceğini belirtmiştir.⁵⁰ Referandum öncesinde seçmen sayısının 7 milyon kişi artması bazı kişilerin birden fazla sandıkta kayıtlı olduğu ve mükerrer oy kullanacağı şüphesini akla getirmektedir. Referandum öncesinde bir açıklama yapan CHP Adana milletvekili Tacider Seyhan ise referandumun oy tasnifinde kullanılan bilgisayar yazılımının % 53 evet oyu çıkacak şekilde ayarlandığını ve oy kullanmayanların bir kısmının oy kullanmış gibi gösterilerek evet hanesine kaydırılacağını öne sürerek elektronik hileye vurgu yapmıştır.⁵¹ Tüm bu iddialar karşısında YSK'nın sessizliğini koruyarak tatminkâr bir açıklama yapmaması ve referandum sonucunda Türk halkının beklentilerinin ve kamuoyu araştırmalarının aksine % 56 evet oyu çıkması referandum öncesinde yapılan açıklamalarda dile getirilen hile senaryoları konusundaki şüphelere haklılık kazandırmaktadır.

SEÇSİS SİSTEMİNDE İZMİR ÖRNEĞİ

Özellikle İzmir'de ortaya çıkan durum yukarıdaki tezleri savunanları doğrular niteliktedir. Milliyetçi Hareket Partisi (MHP)'nin İzmir'de yaptığı tespitler partinin Karşıyaka İlçe Başkanı Cengiz Önbaş tarafından yargıya taşınmıştır. Önbaş'ın tespitlerine göre 27 sandıkta MHP'nin 820 olan oy sayısı 578'e, CHP'nin 3390 olan oy sayısı 2436'ya düşürülürken, AKP'nin oyu 1507'den 2433'e çıkarılmıştır (Öztürk, 2007). Bu sonuçlara göre Karşıyaka ilçesindeki **gerçek dağılım** aşağıdaki şekilde ortaya çıkmaktadır:

CHP 3390 (% 59,29)

AKP 1507 (% 26,35)

MHP 820 (% 14,34)

Toplam oy: 5717

YSK ise bu ilçedeki 27 sandığa ait seçim sonuçlarını aşağıdaki şekilde ilan etmiştir:

CHP 2436 (% 42,60) (954 oy eksik ve **CHP oylarının % 28'i kayıp**)

⁵⁰ Necati Doğru, "Referanduma Hile Girebilir", Sözcü, 3 Eylül 2010

⁵¹ Can Ataklı, "Yüksek Seçim Kurulu halkı rahatlatmak zorunda", Vatan, 2 Eylül 2010

AKP 2433 (% 42,55) (926 oy ilave edilerek **AKP'ye aldığı oyların % 61,44 fazlası eklenmiştir**).

MHP 578 (% 10,11) (242 adet oy eksik ve **MHP oylarının % 29,5'i kayıp**)

Toplam oy: 5447

YSK toplam oy sayısını 5447 olarak bildirdiğine göre toplam oyların % 4,47'sinin sayılmadan çöpe gittiği anlaşılmaktadır. Nitekim bir sandıktan 161 oy çıkarken sonuçta 16 oya düşürülmüştür.⁵² Bu sayının Türkiye'nin bir ilçesindeki 27 sandığa ait olduğu dikkate alındığında Türkiye genelinde yapılan oy sahtekârlığının boyutlarının nerelere varabileceği daha iyi anlaşılmaktadır.

BİR BİLGİSAYAR MÜHENDİSİNİN ELEKTRONİK MÜDAHALEYE İLİŞKİN TESPİTLERİ

Seçim hileleri ilgili olarak bir bilgisayar mühendisinin verdiği bilgilere dayanarak çok önemli bir tespit de gazeteci Hasan Mutlu tarafından okuyuculara aktarılmıştır.

Aylin Yorulmaz adlı bilgisayar mühendisi bir vatandaşımız, bir web sitesinin ana sayfası için iki anket hazırlamış, "ilk ankette 'Genel seçimlerde hangi partiye oy vereceksiniz' diye sormuş ve daha anketi sayfaya koyar koymaz denemek için ilk oyu kendisi vererek CHP' yi işaretlemiş. Sonuçlara baktığında; 1 oy CHP' ye giderken, 1 oyun da AKP' ye verilmiş olduğunu tespit etmiş. Bu sitenin varlığından bile henüz kimse haberdar olmadığını söyleyen Aylin Yorulmaz, ertesi gün ilk oyu AKP'ye vermiş bu sefer başka bir partiye oy verilmediğini görmüş!

İkinci anketi, 'Seçimlerden sonra AKP Hükümeti Yüce Divan'a gönderilmeli mi' diye yapan Aylin Yorulmaz sistemin çalışıp çalışmadığını test etmek için "evet"i tıkladığında 6 adet de hayır oyunun kaydedildiğini görmüş! AKP ile ilgisi olmayan, örneğin 'Kedi mi seversiniz köpek mi' diye başka anketler de hazırlayan A.Yorulmaz onların ise düzgün çalıştığını tespit etmiş. Bilgisayar Mühendisi Aylin Yorulmaz söz konusu çalışmalardan ulaştığı sonuçları şu şekilde açıklamıştır: "Dolayısıyla internet ortamında AKP lehine anketleri tarayan ve otomatik olarak oylayan programlar olduğundan kuşku duyuyorum.

⁵² Işıl Öztürk , "Her Sandıktan Oy Tırtıklanmış", Tercüman, 26.08.2007

Sitesi olanlar benzer bir anket yaparak bunu denerlerse bu müdahaleyi gözleriyle görecekler. Sitemizin hosting'i (İnternet kullanıcılarına sunucu desteği sağlayan ana firma) Amerika'da bulunmaktadır... Bunu da belirtmekte yarar var...".⁵³

SEÇİM SONUÇLARININ AÇIKLANMASI VE SEÇSİS KONUSUNDA TBMM'NDE VERİLEN ÖNERGELER

Seçimlerde dikkati çeken bir diğer uygulama da seçim sonuçlarının açıklanması süreci ile ilgilidir. Önceki seçimlerde seçimler bittikten 20 gün sonra bile bazı yörelerdeki seçim sonuçları kesinleştirilemezken ve en gelişmiş teknolojiye sahip ABD'de ve dünyanın en gelişmiş ülkelerinde bile seçim sonuçları yaklaşık bir hafta süre sonunda ancak kesinleşirken, Türkiye'de oy verme işlemi takip eden iki saat içinde seçim sonuçları açıklanmış, hatta bazı TV kanalları ve gazeteler milletvekili isimlerini bile vermiştir.

SEÇSİS sistemi ile yapılan seçimler hakkında 18 Ocak 2010 tarihinde, başbakan tarafından cevaplandırılması istemiyle TBMM'ne bir önerge veren MHP Adana Milletvekili Yılmaz Tankut; "YSK'nın güvenliği çok tartışmalı olan bir işletim sistemi kullandığını, bu sistemin Avrupa'da devlet kurumlarında yasaklandığını bildirerek, SEÇSİS projesi ile ilgili olarak mevcut şaibe ve iddiaların ortadan kaldırabilmesi için, uzmanlardan kurulu siyasi parti temsilcilerinin de katılacağı bağımsız bir bilişim heyetine projenin incelettilerle güvenlik testlerinin yapılması ve sonuç raporunun kamuoyu ile paylaşılması" talebinde bulunmuştur.⁵⁴

Konuyu başbakan yerine cevaplayan Adalet bakanı Sadullah Ergin 17.03.2010 tarihinde gönderdiği yazılı cevabında özetle; "kurulun görev alanına giren konular hakkında başbakan ve bakanlardan yazılı soru yoluyla bilgi istenilmesinin, Anayasanın ve yasama bölümünde yer alan Yüksek Seçim Kurulu'nun yargısal niteliği ve konumu ile bağdaşır görünmediği ve soru önergesi ile sorulan hususlara cevap verilmesine ilişkin istemin uygun bulunmadığı değerlendirilerek istemin oybirliği ile reddine karar verildiğini" bildirmiştir.⁵⁵ Adalet Bakanı'nın başbakan adına ver-

⁵³ Mustafa Mutlu, "Seçimin Kaderini Sandık Görevlileri Belirleyecek", Vatan, 20.07.2007

⁵⁴ [http://www.yilmaztankut.org/faaliyetler_\(Cevaplanan\)18.01.2010](http://www.yilmaztankut.org/faaliyetler_(Cevaplanan)18.01.2010)

⁵⁵ Adalet Bakanlığı'nın 17.03.2010 tarih ve Sayı: B.03.0.KGM.0.00.00.05/684/1470 sa-

diği cevabın konunun üzerinin örtülmesi amacıyla kaleme alındığı ve sorulan soruların cevabı ile hiçbir ilgisinin olmadığı açıktır.

Benzer şekilde 22 Eylül 2010 tarihinde CHP Eskişehir Milletvekili Tayfun İçli, 12 Eylül 2010 referandumunda yaşanan bazı olaylarla ilgili olarak İçişleri Bakanı Beşir Atalay'ın cevaplandırması istemiyle TBMM Başkanlığı'na soru önergesi vermiştir. Önergenin Bakan tarafından cevaplandırılmaması üzerine 12 Ocak 2011 tarihinde yeni bir soru önergesi veren Tayfun İçli; seçmen sayısının yılda ortalama olarak 1 milyon kadar arttığını, YSK verilerine göre 22 Temmuz 2007 seçimlerinde 42.799.303 kişi olan seçmen sayısının 12 Eylül 2010 referandumunda 9.252.525 kişi artarak 52.151.828 kişiye çıktığını bildirerek bu anormal artışın gerekçesinin açıklanmasını talep etmiş, ancak ikinci önergesine de cevap alamamıştır.

SEÇMEN KAYITLARININ İDAREYE DEVRİ

AKP 2007 seçimlerinden sonra 13.03.2008 tarih ve 5749 sayılı Kanunla 298 sayılı Kanunun ilgili hükümlerinde değişiklik yapılarak daha önce YSK yetkisinde bulunan seçmen tespiti işlemlerinin "Adres Kayıt Sistemi" esas alınarak oluşturulması⁵⁶ hükmünü getirmiş, böylece seçmen kayıtlarının oluşturulması yetkisi dolaylı olarak İçişleri Bakanlığı Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü'ne (NVİGM) devredilmiştir.

Daha önce YSK yetkisinde bulunan seçmen tespiti ile ilgili yetkinin Anayasa'nın 79. Maddesine aykırı olarak yapılan yasa değişikliğiyle NVİGM'ye (MERNİS sistemi) devrine seyirci kalan Meclisteki siyasi partiler Anayasa Mahkemesi'nde iptal davası açmadıkları takdirde bundan sonraki referandumlarda ve seçimlerde yapılabilecek hilelere de rıza göstermiş olacaktır ve bu nedenle hileli referandum sonuçlarıyla yargı sisteminin idarenin emrine verilmesinden, yeni yargı sistemiyle yapısı değiştirilen yüksek yargı organlarının vereceği hatalı kararlardan ve hileli oylarla iktidara taşınan partilerin ülkenin bölünmesi sonucunu doğurabilecek uygulamalarından doğrudan sorumlu olacaklardır. Ancak bu konuda halkı aydınlatacak bilgi ve yayınlara merkez medya tarafından yer verilmediğinden halkın önemli bir kısmı

⁵⁶ yılı resmi yazısı
<http://www.ysk.gov.tr/ysk/docs/2011MilletvekiliSecimi/SecSay01062011.pdf>
 (01.06.2011 tarihli YSK Duyurusu)

durumdan habersizdir. Konuya ilişkin olarak çeşitli kanallarda programlara çıkan ve tartışmalara katılanlar aydınların önemli bir bölümü ise yapılan hileleri halkın algılamasını önlemekle görevli oldukları izlenimini vermektedir.

YSK ise Anayasa ile kendi yetkisine ve sorumluluğuna verilen seçmen tespiti yetkisinin İçişleri Bakanlığı'na bağlı bir Genel Müdürlüğe dolayısıyla hükümete devredilmesi karşısında hiçbir tepki ortaya koymamış ve NVİGM tarafından düzenlenen seçmen kayıtlarını seçime esas veri olarak kabul etmiştir. YSK'nın kendisine ait olan Anayasal yetki ve sorumluluğun bir başka makama devrine seyirci kalmasının sebeplerini Türk halkına açıklaması gerekmektedir.

SEÇMEN SAYILARININ MUKAYESESİ

YILLAR	SEÇMEN SAYISI	BİR ÖNCEKİ SEÇMEN SAYISINA GÖRE ARTIŞ/AZALIŞ	ARTMA/ EKSİLME (%)	OLUŞAN FAZLA SEÇMEN SAYISI
18 Nisan 1999 Genel ve Yerel Seçimleri	37.495.217			
3 Kasım 2002 Genel Seçimi	41.407.027	+ 3.911.798	+ % 10,43	
28 Mart 2004 Yerel Seçimi	43.552.931	+ 2.145.904	+ % 5,18	
22 Temmuz 2007 Genel Seçimi	42.571.284	- 981.647	- % 2,25	
29 Mart 2009 Yerel Seçimi	48.049.446	+ 5.478.162	+ % 12,86	
12 Eylül 2010 Anayasa Referandumu	49.495.493	+ 1.446.047	+ % 3	
12 Haziran 2011 Genel Seçimi	52.806.322	+ 10.235.038 ⁵⁷	+ % 24	+ 6.235.038

Kaynak: <http://www.ysk.gov.tr/ysk/docs/2011MilletvekiliSecimi/SecSay01062011.pdf>

⁵⁷ 2007 Genel Seçimlerindeki seçmen sayısında meydana gelen artıştır

Yukarıdan beri incelenen veriler ışığında seçmen sayılarını mukayese edebilmek için önce YSK' nın belirlediği yıllık seçmen sayısı artış oranına bakmakta yarar vardır. YSK, 01.06.2011 tarihli açıklamasında yıllık ortalama seçmen sayısı artış oranını 1 milyon kişi olarak belirtmektedir.⁵⁸

Yukarıdaki tabloya bakıldığında 1999 yılında 37.495.217 kişi olan seçmen sayısının YSK' nın belirttiği yıllık artış oranına uygun şekilde 3 yıl 7 aylık sürede 4 milyon kadar artarak 2002 yılında 41.407.027'ye çıktığı, ancak 2004 yılı yerel seçimlerinde 43.552.931 olan seçmen sayısının 2007 seçimlerinde 3,5 milyon kadar artması gerekirken tersine 1 milyon kadar azalarak 42.571.284'e indiği görülmektedir.

Benzer şekilde 2007 seçimlerinde 42.571.284 kişi olarak tespit edilen seçmen sayısının 1 yıl 8 ay sonra yapılan 2009 yılı yerel seçimlerinde 1,7 milyon kadar artması gerekirken 5.478.162 kişi artarak 48.495.493 kişiye ulaştığı görülmektedir.

YSK' nın resmi verilerine göre hazırlanan yukarıdaki tabloda 2007 yılı genel seçimlerindeki seçmen sayısı ile 2011 yılı genel seçimlerindeki seçmen sayısı arasında ise uçurum vardır. 2007 yılında 42.571.284 kişi olan seçmen sayısının 2011 yılında 10.235.038 kişi artarak⁵⁹ 52.806.322'ye çıktığı görülmektedir.

YSK, bu konudaki eleştirilerin artması üzerine kendini aklamak için 1 Haziran 2011 tarihinde bir açıklama yaparak; seçmen sayısındaki artışın 13.03.2008 tarih ve 5749 sayılı Kanunla, 298 sayılı Kanunun ilgili hükümlerinde değişiklik yapılarak daha önce YSK yetkisinde bulunan seçmen tespiti işlemlerinin İçişleri Bakanlığı NVİGM kontrolündeki "Adres Kayıt Sistemi" esas alınarak oluşturulmasından, ayrıca yurtdışı seçmenlerin de listelere ilavesinden kaynaklandığını bildirmiştir. YSK' nın kendi açıklamasında verilen sayılar da ilave edilse bile seçmen sayısı hiçbir şekilde 52.806.322'ye ulaşmamaktadır. Diğer yandan YSK' nın gerekçesi sadece yasal değişikliğin yapıldığı 2008 yılı Mart ayı sonrasını kapsamaktadır. Oysa 2004 yılı yerel seçimlerindeki seçmen sayısının 2007 yılı yerel seçimlerinde 4 milyon kişi artması gerekirken nasıl olup da 1 milyon kişi azaldığına açıklık getirememekte-

⁵⁸ <http://www.ysk.gov.tr/ysk/> (01.06.2011 tarihli YSK Duyurusu)

⁵⁹ <http://www.ysk.gov.tr/ysk/> (01.06.2011 tarihli YSK Duyurusu)

dir. 2007 seçimleri ile 2011 seçimleri arasındaki 10.235.038 kişilik farkı seçim kanununda yapılan değişiklikle seçmen tespit yetkisini İçişleri Bakanlığı'na devreden kanun değişikliğine bağlayan YSK, yapılan kanun değişikliği Anayasa'ya aykırı olduğu halde bu hukuksuzluğa neden sessiz kaldığını da açıklayamamaktadır.

Diğer yandan AKP hükümetinin 2014 yerel seçimlerinde bazı bakanlarını Belediye Başkan adayı olarak açıklamasını takiben kamuoyunda sürdürülen söz konusu bakanların bakanlık görevlerinden ayrılmaları gerektiğine ilişkin eleştirileri müteakip AKP hükümeti 28.11.2013 tarihinde YSK'ya başvuruda bulunarak⁶⁰ kabine üyelerinin görevlerinden ayrılmaksızın yerel seçimlerde aday olup olamayacaklarının açıklığa kavuşturulması talebinde bulunmuştur. 28.11.2013 tarihinde konuyu görüşen YSK; "30 Mart 2013 seçimlerinde kabine üyelerinin(bakanların) aday olabilmek için görevlerinden çekilmelerine gerek olmadığına" oy birliği ile karar vermiştir.⁶¹ Bırakın bizzat aday olmayı, Anayasa'nın 114. maddesi gereğince genel seçimler öncesinde kamu görevinin yanlı kullanılmasının seçim sonuçlarını etkileme ihtimalini ortadan kaldırmak üzere, Adalet, İçişleri ve Ulaştırma Bakanları'nın görevlerinden ayrılmalarına ilişkin Anayasa hükümleri ortadayken YSK'nın bakanlara görevden ayrılmadan yerel seçimlerde aday olma hakkını tanıması YSK'nın tarafsızlığı konusunda ciddi şüpheler uyandırmıştır.

19 MİLYON FAZLA OY PUSULASI BASILMASI VE TIRNAK BOYASININ KALDIRILMASI

Bir an için Türkiye'de 2007- 2011 yılları arasındaki seçmen sayısının % 24 arttığını ve İçişleri Bakanlığı'nın MERNİS sistemi ile belirleyerek YSK' nın önüne koyduğu seçmen sayısının doğru olduğunu varsayalım. 52 milyon seçmen için ne kadar oy pusulası basılır? 52 milyon. Ancak uygulama böyle olmamıştır. 2011 seçimleri için olması gerekenden 19 milyon fazla oy pusulası basılmıştır.⁶²

Liberal Demokrat Parti (LDP) Genel Başkanı Cem Toker, Yüksek Seçim Kurulu'na dilekçe vererek, fazladan basılan 19 milyon ve kulla-

⁶⁰ AKP'nin 28.11.2013 tarih ve SEÇ.81.03/2013-2154 sayılı başvuru yazısı

⁶¹ <http://www.ysk.gov.tr/ysk/docs/Kararlar/2013Pdf/2013-543.pdf> (YSK'nın 28.11.2013 tarih ve 543 sayılı kararı)

⁶² Yılmaz Özdemir, "Hokus pokus...", Hürriyet, 2 Haziran 2011

nılmayan 6 milyon olmak üzere 2011 seçimlerinde kullanılmayan toplam 25 milyon oy pusulasının akıbetini” sormuştur. YSK’nın LDP’ye verdiği cevapta da 25 milyon rakamı teyit edilmektedir. Bu rakam YSK tarafından ilan edilen seçmen sayısının % 47’ sini, oy kullanan seçmenlerin ise % 57’sini oluşturmaktadır. Bu durumda SEÇSİS üzerinden yapılabilecek elektronik hileleri göz ardı etsek bile kullanılan oyların önemli bir kısmının kanuna aykırı olarak kullanılan mükerrer oy olduğunu kabul etmek gerekmektedir.

Konuyu değerlendiren CHP eski İstanbul Milletvekili Bülent Tanla; “2002 yılında 41.407.000 olan seçmen sayısının 800.000 kişi artarak 2007 yılında 42.799.000’e çıktığını, 12 Haziran 2011 seçimlerinde ise bu sayının 10 milyon kişi artarak 52.700.000 olarak açıklandığını, yaşanan anormal artışın YSK yetkilileri tarafından açıklanması gerektiğini, önceki rakamlar yanlış ise parlamentonun meşruiyet sorunuyla karşı karşıya olduğunu, bir yanlışlık yok ise artışın nedeninin açıklanması gerektiğini, söz konusu artış nedeniyle % 10 baraj sayısının bir anda yükseldiğini ve bu suretle baraj limitinde olan partilerin oylarının durup dururken yükselip azaldığını, ancak bu çok önemli konunun kimse için dikkatini çekmediğini”⁶³ belirtmiştir. Esasen Tanla’nın açıklamalarına YSK’nın DTP’li bağımsız milletvekili adaylarını önce veto edip son anda seçimlere katılmalarına izin vermesi ve böylece diğer partiler baraj altında kalırken DTP’lilerin seçimden sonra grup oluşturarak TBMM çatısı altında partileşmesine fırsat sağlamasını da katmakta yarar bulunmaktadır.

Diğer yandan, AKP hükümeti 13.03.2008 tarih ve 5749 sayılı Kanunla 298 sayılı kanunun bazı maddelerini değiştirirken kanunun altıncı maddesinde yaptığı değişiklikle parmak boyası uygulamasını da kaldırmıştır.⁶⁴ Seçimlerde hile yapılmasını ve mükerrer oy kullanılmasını önlemenin en önemli şartı olan parmak boyasının kaldırılması mükerrer oy kullanıcıların tespitini imkânsız hale getirmiş ve seçimler konusundaki şüpheleri artırmıştır. Yıllık seçmen artış oranının üzerinde kaydedilen 6 milyon seçmen ve fazladan bastırılan 19 milyon oy pusulasına bir de parmak boyasının kaldırılmasının⁶⁵ eklenmesiyle İçişle-

⁶³ “Seçmen Artışı Kuşkulu”, Milliyet, 28 Mayıs 2011

⁶⁴ 298 sayılı kanunun bazı maddelerini değiştiren 13.03.2008 tarih ve 5749 sayılı Kanun

⁶⁵ Hamdi Türkmen, Erol Yaraş, Erdal İzgi, “Parmak Boyasının Seçim Rahatlasın”,

ri Bakanlığın kontrolünde oluşturulabilecek 23 milyon seçmene birden fazla oy pusulası düzenlenerek farklı sandıklarda oy kullanılması imkân dahilinde girmiş ve mükerrer oy kullanılması konusundaki şüpheleri artırmıştır.⁶⁶ TUIK Başkanvekili Ömer Toprak'ın da "Biri sahte, iki TC numarasıyla mükerrer oy kullanmak mümkündür" açıklamasında bulunması mükerrer oy kullanılması iddialarını doğrular niteliktedir. Bu açıklamalar nüfus idarelerinin art niyetli desteğiyle, farklı adreslerde, kayıtlı gösterilmiş birden çok sahte TC kimlik numarası ve nüfus cüzdanı alınabilmesinin mümkün olduğunu göstermektedir.⁶⁷

Bunlara, isterse kendi sandığında isterse görevli olduğu sandıkta oy kullanma hakkı verilen 2 milyon sandık görevlisini de eklediğimizde parmak boyasının kaldırılmasının sonuçlarının nerelere varabileceği daha iyi anlaşılacaktır. İşin garip tarafı 12 Haziran günü sandık görevi isteyen ama görev alamayanların nedense hepsi aynı sendika üyeleridir.⁶⁸

Diğer yandan 2011 yılında oy pusulası basım ihalesini 12 milyon 980 bin liraya kazanan hükümet yanlısı firma, Danıştay'ın ihaleyi usulsüzlük nedeniyle iptal etmesinden sonra yenilenen ihaleyi bu kez 925 bin liraya kazanmış ve yukarıda açıklandığı üzere fazladan 19 milyon oy pusulası bastırılmıştır. Bu konudaki şaibeler ortadayken Hükümet bu defa Kamu İhlale Kanunu'nun 22. Maddesinde yapılan değişikliklerle, cumhurbaşkanlığı seçimi, anayasa referandumu, yerel ve genel seçimlerde kullanılacak oy pusulaları ile zarfların basımını ve alımını ihale yasasının dışına çıkarmıştır.⁶⁹ Böylece oy pusulası basımında artık ilana çıkılmasına gerek kalmayacağından fazladan kaç milyon oy pusulası basıldığıнын tespiti de imkânsız hale getirilmiş olacaktır.

NÜFUS VE SEÇMEN SAYILARI ARASINDAKİ FARKLAR

Konuya ilişkin olarak resmi kurumların yaptıkları açıklamalarda verdikleri nüfus ve seçmen sayıları arasında da büyük farklılıklar mev-

Milliyet, 24 Nisan 2011

⁶⁶ Türkmen, Yaraş, İzgi, "agm", 24 Nisan 2011

⁶⁷ Mehmet Tomanbay, "İleri Demokrasi ve Seçim Sistemi", Cumhuriyet, 21 Aralık 2011

⁶⁸ "Fazla Basılan Oy Pusulalarının Başrolde Olduğu Bir Sandık Senaryosu", Milliyet, 5 Haziran 2011

⁶⁹ "AKP oyun peşinde", Yeniçağ, 2 Kasım 2013

cuttur. Gazeteci Neval Kavcar, 27 Mart 2010'da Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü (NVİGM)'den Türkiye'nin nüfus sayısına ilişkin bilgi talep ettiğinde NVİGM 2008 yılı nüfus rakamını 76.175.083 olarak⁷⁰ bildirmiştir. Oysa Başbakanlığa bağlı Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) 31 Aralık 2009 tarihi itibarıyla (yaklaşık bir yıl sonra) nüfus sayım sonucunu 72.561.312 olarak vermiştir. Yani Türkiye'nin nüfusunun bir yıl sonra artması gerekirken, tersine 4,5 milyon azalmış görünmektedir ki nüfus artış hızı pozitif olan bir ülke için bu mantıken imkânsızdır.

NVGİM verilerine göre 2008 yılı için 18 yaş ve üstü vatandaş, yani seçmen sayısı 53.950.192 kişidir.⁷¹ Oysa YSK verilerine göre kayıtlı seçmen sayısı: 48.049.446 olarak⁷² gösterilmektedir. TÜİK verileriyle YSK verileri arasındaki farklılık daha küçük ölçeklerde il ve ilçe bazında da mevcuttur. Mardin'in Midyat ilçesi Gelinkaya Beldesi'ndeki nüfus sayısı ile seçmen sayısı neredeyse aynıdır. TÜİK'in 2009 Verilerine göre Gelinkaya Beldesi'nin toplam nüfusu 5.738 kişi, YSK'nın 2009 yılı verilerine göre ise seçmen sayısı 5.394 kişidir. Bu durumdan Gelinkaya'da yaşayan nüfusun neredeyse tamamının, 2009 yerel seçiminde seçmen kaydedildiği ve yazarın makalesinin başlığında belirttiği gibi Gelinkaya'da bebeklerin bile oy kullanmış olduğu ortaya çıkmaktadır.⁷³

YSK verilerine göre 29 Mart 2009 yerel seçimlerinde Gelinkaya'da 4590 kişi oy kullanırken, 1,5 yıl sonra 12 Eylül 2010 referandumunda 2939 kişinin oy kullandığı görülmektedir. 1,5 yıl sonra artması gereken seçmen sayısı bu kez tersine 1451 kişi azalmıştır. Bu tür anormalliklerin seçim hilesinin dışında açıklanması mümkün görülmemektedir. Neval Kavcar "Bu seçim sistemiyle AKP bin yıl daha seçilir" demektedir.

Seçimlere ilişkin bir diğer mesele de ölümlere oy kullandırılmış olması ihtimalidir. Gazeteci Arslan Bulut; kendisine gönderilen bir seçmen bilgi kâğıdında 1957 yılında doğan ve 2 yaşında iken ölen Hasan Türkmaya adlı merhuma ölümünden 50 yıl sonra seçmen kâğıdı gönderilmesinin ve ölü vatandaşa TC kimlik numarası verilmesinin ölümler

⁷⁰ http://www.nvi.gov.tr/Hizmetler/Istatistikler,Nufus_Kutukleri_Istatistikleri.html 31 Mart 2010

⁷¹ http://www.nvi.gov.tr/Hizmetler/Istatistikler,Nufus_Kutukleri_Istatistikleri.html 2008

⁷² <http://www.ysk.gov.tr/ysk/docs/2009Mahallildareler/ResmiGazete/IIGenel.pdf> 2009

⁷³ Neval Kavcar, " Bu beldede bebekler bile oy kullandı", Son Sayfa, 27.12.2010

adına da seçmen kaydı yapılarak oy kullandırıldığını ortaya koyduğunu ve son üç yılda seçmen sayısında 6 milyonluk artış yapılmasının ölümlere seçmen kaydı yapılmasından kaynaklandığını söylemekte ve bir CFR⁷⁴ memorandumunu program haline getirerek kurulmuş bir parti olan AKP'nin, seçimleri ve referandumları bu tür yöntemleri kullanarak kazandığını ifade etmektedir (Bulut, 2010).⁷⁵ Bu iddiaya bugüne kadar doyurucu bir cevap verilmemiş olması düşündürücüdür.

MEKANİK HİLE İDDİALARI

Başından beri aktardığımız bilgiler seçimlerde elektronik hile yapıldığını ve mükerrer oy kullanıldığını göstermektedir. Ancak elektronik seçim hilelerine 2009 yerel seçimleri, 2010 Anayasa referandumu ve 2011 seçimlerinde mekanik seçim hileleri de eklenmiştir. 2009 yerel seçimleri sırasında Ankara'nın Yenimahalle ilçesinde elektrik kesintisi ardından çuvallarla oy pusulalarının taşınması, 2011 seçimlerinde Sarıyer'de bir apartmanın 5 numaralı dairesine ev halkının yanı sıra Türkiye'nin farklı yörelerinden seçmen kaydedilerek 5 olan hane halkı sayısının 17'ye çıkarılması, İstanbul'da AKP'ye evet mührü basılı milyonlarca oy pusulası taşıyan bir kamyonun yakalandığı haberlerinin⁷⁶ basında yer alması, Türkiye'nin çeşitli yerlerinde AKP dışındaki partilere verilmiş oy pusulalarının çöplere atıldığının tespit edilmesi, Ordu'da seçimlerden sonra parklara sıra yapılmak üzere Park ve Bahçeler Müdürlüğü'ne gönderilen oy sandıklarından bir kısmının içlerinden AKP dışındaki partilere verilmiş çok sayıda oy pusulasının çıkması gibi olaylar halâ hatırlardadır.

BİRLEŞTİRME TUTANAKLARI UYGULAMASI

Seçim hilelerinin en önemlilerinden biri de birleştirme tutanaklarında ortaya çıkmaktadır. Bilindiği üzere sandık sonuçları ilçe seçim kurullarında birleştirme tutanaklarına kaydedilerek ilçe ve daha sonra il sonuçları ortaya çıkmaktadır. Halen bir Kamu kuruluşunda görevli olan arkadaşımın bizzat yaşadığı bir olay bu konuda yapılan hilele-

⁷⁴ CFR: Council of Foreign Relations (Dış İlişkiler Konseyi); Walter Lippman önderliğinde kurulan ve ABD'yi Tek Dünya Devleti haline getirmek için çaba harcayan ABD'nin Dış İlişkiler Konseyi

⁷⁵ Arslan Bulut, "AKP'nin Seçim Kazanma Sırları", Yeniçağ, 1 Ekim 2010

⁷⁶ AKP'nin Oyu Yüzde Otuzun Altındadır", Oda TV, 16.06.2011

rin boyutlarını gözler önüne sermektedir. Arkadaşım 2007 seçimlerinde Ankara'nın bir ilçesinde sandık başkanıdır. Kendi sandığında oy kullananların sayımını yaptırarak sandık sonuç tutanağını imzalar ve üyelere de imzalattıktan sonra bizzat İlçe Seçim Kurulu'na götürür. Birleştirme tutanaklarını kaydeden kişinin arkasındaki kuyruğa girer. Sıra kendisine gelince tutanaktaki sonuçları görevliye yazdırmaya başlar. Ancak görevlinin tutanakta yer alan rakamları bir parti lehine ve diğer partiler aleyhine değiştirerek yazdığını görünce itiraz eder. Bunun üzerine görevli bağırarak başlayarak binadaki polisleri çağırır. Görevine müdahale edildiğini söyleyerek sandık başkanı olan arkadaşımı gözaltına almalarını ister. Bu arada arkadaşım, İlçe Seçim Kurulu'nda görevli olan bir hakimi görerek kendisine seslenir ve durumu anlatarak yardımını ister. Hakim, arkadaşımın göz altına alınmasını engeller ve birleştirme tutanaklarını kaydetmekle görevli olan kişiyi uyararak tutanağa doğru rakamların yazılmasını sağlar. Ancak görevlinin arkasında bekleyen uzun bir kuyruk mevcuttur. Hakim ve arkadaşım oradan ayrıldıktan sonra birleştirme tutanakları görevlisinin benzer uygulamaya devam ettiğine şüphe yoktur. Ankara'nın tek bir ilçesinde meydana gelen bu olayın özel olarak seçilmiş sandık ve birleştirme görevlileri tarafından tüm Türkiye'de uygulanabileceğini dikkate alındığında yapılabilecek sahtekârlığın boyutları ve seçim sonuçlarının halkın iradesini gösterip göstermediği sorusunun cevabı ortaya çıkacaktır. Diğer yandan YSK'nın birleştirme tutanaklarının veri girişini sağlayan taratılmış imzalı sandık sonuçları yerine, sadece birleştirme tutanaklarının sonuçlarını açıklaması bu konudaki endişelerin haklılığını teyit eder mahiyettedir.

SEÇİMLERE İLİŞKİN ANKET ÇALIŞMALARI VE KAMUOYU ARAŞTIRMA ŞİRKETLERİNİN FAALİYETLERİ

Bu ve benzeri hilelerin perde arkasında planlanmasına paralel olarak bir yandan da birtakım Kamuoyu Araştırma Şirketleri kullanılarak tasarlanan seçim sonuçları anket sonucu adı altında TV kanalları ve yazılı basın üzerinden halka aktarılmakta ve halk kitleleri seçimlerden çıkacak hileli sonuçları gerçek sonuçlar gibi algılayacak şekilde istenilen kıvama getirilmektedir.⁷⁷

⁷⁷ Neval Kavcar, "22 Temmuz 2007 Seçimi Mercak Altına Alınmalıdır", kavcar [ne-

Bu şirketlerden bazıları “seçim sonuçlarını virgülden sonraki iki hanesine varıncaya kadar doğru olarak tahmin ettik” demek suretiyle halkı seçimlerin adil yapıldığına inandırmaya çalışmakta ve müteakip seçimlerde de bu şirketler üzerinden seçim sonuçlarını yönlendirmek ve meşrulaştırmak isteyen çevrelerin çıkarına hizmet etmektedir. “Seçim sonuçlarını virgülden sonraki iki hanesine varıncaya kadar bildiğini” söyleyen kişiye, “seçimlerden önce 6 milyon fazla seçmen kaydı yapılan, 19 milyon fazla oy pusulası basılan, parmak boyası kaldırılarak mükerrer oy kullanılmasının önü açılan ve güvenlik sertifikasız bir elektronik sistem kullanılan oldukça şaibeli bir seçimin sonucunu virgülden sonra iki hanesine varıncaya kadar bildiğinize göre siz bu işin neresindesiniz?” sorusunu sormak gerekecektir!

Türk halkının bir kısmı seçim hilelerine sadece genel ve mahalli seçimlerde başvurulduğu gibi yanlış bir izlenime sahiptir. Oysa referandumlarda kullanılan oylara ilişkin kayıtlar ve referandum sonuçları da seçimlerde kullanılan sistemler üzerinden işlenmekte ve değerlendirilmektedir. Dolayısıyla tıpkı seçimlerde olduğu gibi referandumlar yoluyla ulaşılan sonuçlar ve yapılan değişiklikler de halkın iradesini yansıtmamasının yanı sıra, 12 Eylül referandumunda olduğu gibi Türkiye Cumhuriyeti'nin tüm hukuk sisteminin değiştirilmesi sonucunu doğurabilmektedir. Vasat bir akla sahip olan herkes, yargıyı üçüncü kuvvet olmaktan çıkararak hükümetin emrine verecek olan dolayısıyla demokrasinin vazgeçilmez ilkesi olan kuvvetler ayrılığı prensibini ortadan kaldırarak yasama⁷⁸ ve yürütmenin yanı sıra yargıyı da hükümetin emrine veren referandumun gerek AKP, gerekse Türkiye'yi parçalamayı hedefleyen güçler açısından ne kadar büyük önem taşıdığını görecektir.

Bu konuda gerekli tedbir alınmadığı takdirde halen TBMM'de sürdürülen anayasa çalışmalarının referanduma götürülmesi suretiyle gerçekte halkın onay vermediği bir anayasa değişikliğinin halkın isteği olarak sunulması Türk halkının aldatılması ve Türkiye Cumhuriyeti'nin hileli bir referandum sonucuna dayanarak bölünmesi ihtimali gözden uzak tutulmamalıdır.

---

⁷⁸ valkavcar@yahoo.com], 20.08.2007
Meclis'te sahip olduğu milletvekili sayısı nedeniyle AKP dolaylı olarak yasama gücüne de sahip bulunmaktadır

Ancak işbirlikçi televizyon kanalları, gazeteler ve kamuoyu araştırma şirketleri kullanılarak, Türk halkı, referandum ve seçim sonuçlarının doğru olduğuna ve halkın iradesini yansıttığına inandırılmaktadır. Televizyon kanallarına çıkan siyasetçiler, akademisyenler ve gazetecilerin bir bölümü Türk halkının aldatılması planında görev aldıklarından, diğer bölümü ise seçim hilelerinden habersiz olduklarından seçim sonuçlarını meşrulaştıran ifadeler kullanmakta ve Türk halkının iktidara sandıkta gereken dersi vereceğini söylemektedir. Oysa mevcut seçim sistemi değiştirilmediği sürece halkın gerçek iradesinin sandığa yansması mümkün değildir.

SONUÇ

Seçimler halkın iradesinin Meclis'e yansmasını sağlayan en önemli araçtır. Bu aracın doğru kullanılması demokrasinin sağlıklı işleminin olmazsa olmaz şartıdır. Bu şartın gereğinin yerine getirilmesi ise hem siyasi partilerin hem de devlet kavramının temel unsurları olan kurumların temel görevidir. Bu kurumlar içinde yer alan en önemli unsur yargıdır. Nitekim anayasamız seçimlerin adil bir şekilde planlanması ve icra edilmesi görev ve sorumluluğunu bir yargı organı olan YSK'ya vermiştir. Ancak hükümet gerek 12 Eylül referandumundan sonra yüksek yargı organlarının yapısı içine nüfuz etme imkânını elde ederek, gerekse YSK'nın uhdesinde olan bir takım yetki ve sorumlulukları İçişleri Bakanlığı, Adalet bakanlığı gibi idarenin parçası olan kurumlara devretmek suretiyle kuvvetler ayrılığı prensibine aykırı olarak adeta yargıyı kendine bağlı bir kurum haline getirmiştir. YSK ise kendisine ait olan seçimlere ilişkin yetkilerin idareye devredilmesine adeta seyirci kalmaktadır. Bu şartlar altında yapılacak seçimlerde ulaşılabilecek sonuçlar halkın iradesini değil, iktidarların ve onların yönetiminde olmasından fayda umanların iradesini temsil edecektir. Halkın gerçek iradesinin Meclis'e yansması isteniyorsa mevcut seçim sistemimiz mutlaka ıslah edilmeli ve bu konuda alınacak tedbirlerle seçim hileleri konusunda kamuoyunda yerleşik şüphelerin ortadan kaldırılması sağlanmalıdır.

Siyasetçiler, aydınlar ve vatanseverler, yabancı güçlerin çıkarları-na uygun şekilde Türkiye'yi idare edeceği değerlendirilen kadroların iktidara taşınmasının aracı olarak seçimlerin kullanılmakta olduğunu

algılamadıkça iktidara gelenlerin halkın oylarıyla seçildiğini zanneden Türk halkı seçimleri ve referandumları meşrulaştırmanın aracı olarak kullanılmaya devam edilecektir.

HALK İRADESİNİN SANDIĞA YANSIMASI İÇİN ÖNERİLER

Yukarıdaki değerlendirmeler ışığında Türkiye'yi işbirlikçi iktidarlardan kurtarmak için seçim sisteminin halkın gerçek iradesini sandığa yansıtacak şekilde yeniden düzenlenmesi şarttır. Bu amaçla alınması gereken tedbirler aşağıda sunulmuştur:

1. Türkiye'nin nüfusunun ve seçmen sayısının sağlıklı olarak belirlenebilmesi için acilen nüfus sayımı yapılmalıdır.
2. Seçimler elektronik ortam yerine mekanik usullerle yapılmalıdır.
3. Seçim sandıkları seçime katılan bütün partilerin temsilcilerinin huzurunda açılmalıdır
4. Eğer elektronik sistemde ısrar edilirse seçimlerde TÜBİTAK'ın geliştirdiği ve milli yazılım olan güvenlik sertifikalı PARDUS-Linux işletim sisteminin kullanılması sağlanmalıdır. Bu konudaki talep, YSK' nın daha önce yaptığı gibi "bu değişikliği yapmak için yeterli süre yok" bahanesinin arkasına sığınmaması için bir an önce YSK' ya iletilmelidir.
5. Anayasa'nın 79. Maddesine göre YSK' nın yetki ve sorumluluğunda olan ancak yapılan kanun değişikliğiyle NVİGM' ye devredilen seçmen belirleme yetkisi tekrar YSK' ya verilmelidir. Bu yetkinin Nüfus İdaresi Genel Müdürlüğü'ne devredilmesinin Anayasa'ya aykırı olduğu gerekçesi ile açılan ancak sürüncemede olduğu belirtilen davanın takibi ve sonuçlandırılması için siyasi partilerce çaba harcanmalıdır.
6. Parmak boyası uygulaması geri getirilmelidir. YSK' nın süre yetersizliği gerekçesini öne sürmemesi için bu konudaki talep de bir an önce YSK' ya bildirilmelidir.
7. YSK' nın oy sayımı aşamasındaki seçimle ilgili verilerine tüm siyasi partilerin eş zamanlı olarak ulaşmasına imkân sağlanmalıdır.

8. YSK'nın seçim sonuçlarının kendi sonuçları ile karşılaştırılabilmesine ve denetlenebilmesine imkân sağlamak üzere Siyasi partiler kendi network sistemini kurmalı ve YSK'dan önce sandık sonuçlarını belirleyebilmelidir.
9. Seçim kurullarında görev yapacak başkan ve üyeler ile sandık başkanları, üyeleri ve seçim güvenliği için görevlendirilecek emniyet personeli kura yoluyla belirlenmelidir. Bunlar önceden ilan edilmeli ve partiler tarafından bu personelin hem kendi sandıklarında hem de görev yaptıkları sandıkta oy kullanıp kullanmadıkları denetlenmelidir.
10. Seçim kurullarında, ayrıca birleştirme tutanaklarının yazılmasında görev alan kişilerin yanında, bilgi işlem merkezlerinde ve terminallerin başında mutlaka her partiden temsilci bulunması sağlanmalıdır.
11. Oy pusulalarında seçim bölgesi ve sandık numarası yazılı olmalı ve sandık sonuçları YSK'nın ilgili sayfasına YSK'nın elektronik ortamda oluşturduğu tablolar şeklinde değil de, tarayıcıdan geçirilmiş imzalı nüshalar halinde yüklenmelidir.
12. Mükerrer oy kullanılmasının ve fazla basılan pusulaların başka sandıklara kaydırılmasının önlenmesi için oy pusulalarının üzerine il kodları, ilçe kodları yazılmalıdır.
13. Oy pusulalarında bağımsız adayların isimleri partilerle aynı büyüklükte yazılmalıdır.
14. Kamu kuruluşları ve yerel yönetimlerin seçimlerde siyasi partilere ve adaylara desteği önlenmeli, destek veren kuruluşlara ve seçimlerde hile yaptığı belirlenen partilere ve kişilere verilecek cezalar ağırlaştırılmalıdır.
15. TSK personelinin siyasetin içine çekilmesine, birlik içindeki disiplinin zedelenmesine ve gruplaşmalara yol açan askerlerin oy kullanması uygulaması kaldırılmalıdır.
16. Oy oranı düşük olan Partilerin Meclis dışında kalmasına neden olan seçim barajı kaldırılmalı veya düşürülmelidir. Ancak barajın kaldırılmasının seçenekleri gibi sunulan dar bölge ve daraltılmış

bölge sistemleriyle yapılacak seçimlerin gerçekte barajı daha yüksek oranlara çıkardığı dikkate alınarak bu tür yaklaşımlara itibar edilmemelidir.

17. Ankara, İstanbul, İzmir gibi nüfusu fazla olan illerde ortalama 100.000 seçmenin oyuyla bir milletvekili seçilebilirken Hakkâri, Bitlis gibi nüfusu az olan illerde ortalama 34.000 seçmenin oyuyla milletvekili seçilebilmektedir . Seçmenler arasında eşitsizliğe neden olan ve halk iradesinin doğru olarak seçim sonuçlarına yansımaya engel teşkil eden bu uygulama değiştirilmelidir.
18. Seçim sonuçlarını halkın zihninde meşrulaştıran TV kanallarının, yazılı basın ve kamuoyu araştırma şirketlerinin yurtiçi ve yurtdışı bağlantıları araştırılmalı ve yurtdışından parasal yardım almalarını önleyecek hukuki düzenlemeler getirilmelidir.
19. Seçim sisteminde ve referandumlarda hile yapılmasını önleyecek değişiklikler yapılıncaya kadar siyasi partiler seçimleri ve referandumları boykot etmelidir. Bu yapılmadıkça gerek siyasi partiler, gerekse Türk halkı, hile ile seçilecek partilerin iktidarını ve referandum sonuçlarını meşrulaştırmanın araçları haline gelerek ülkenin gelecekteki durumundan sorumlu olacaklardır.
20. TV ekranlarına çıkan siyasetçiler, aydınlar ve gazeteciler referandumla yapılan değişikliklerin ve seçim sonuçlarının şaibeli olduğunu, dolayısıyla referandum sonuçlarına dayanarak yapılan ve yapılacak olan hukuki düzenlemelerin ve seçim sonuçlarının yok hükmünde olduğunu halka anlatmalıdır. Böylece seçim hilelerine karşı halk bilinçlendirilmeli ve oyuna sahip çıkması sağlanmalıdır.

KAYNAKLAR

- 298 sayılı kanunun bazı maddelerini değiştiren 13.03.2008 tarih ve 5749 sayılı Kanun Adalet Bakanlığı'nın 17.03.2010 tarih ve Sayı: B.03.0.KGM.0.00.00.05/684/1470 sayılı resmi yazısı
- Akgüneş Gürkan, Kesler Musa, "Seçime Hile Karıştı", Milliyet, 14 Temmuz 2010
- "AKP'nin Oyu Yüzde Otuzun Altındadır", ODA TV, 16.06.2011
- AKP'nin 28.11.2013 tarih ve SEÇ.81.03/2013-2154 sayılı başvuru yazısı
- "AKP oyun peşinde", Yeniçağ, 2 Kasım 2013
- Akyüz, A. Erdem , Hukukun Egemenliği Derneği Genel Başkanı, "SECSİS, MERNİS, UYAP VE SEÇİM", İlk Kurşun, 10 Mayıs 2011
- Arman Ayşe, "Referandum mühründe neden 'Evet' yazıyor?", Hürriyet, 11.08.2010
- Aru, Çağdaş, Cisco'nun VoIP Telefonlarını Birer Dinleme Cihazına Çeviren Güvenlik Açığı Keşfedildi, <http://www.turk.internet.com/portal/yazigoster.php?yaziid=40647>, 14 Ocak 2013
- Ataklı, Can, "Skandal büyüyor, muhalefet korkuyor", Vatan, 25.08.2007
- Başbakanlık Kanunlar ve Kararlar Genel Md.lüğününün 25 Nisan 2003 tarih ve Sayı: B.02.0.KKG.010/ 101-626/1794 sayılı yazısı
- Bulut, Arslan, " AKP'nin Seçim Kazanma Sırları ", Yeniçağ, 1 Ekim 2010
- "Çöp konteynerinden oy pusulaları çıktı", Milliyet, 31 Mart 2009
- "Dikili'de Seçimlere itiraz", İHA/İzmir, 30 Mart 2004
- Doğaner, Mehmet, " Beldede Hayali Seçmen İddiası", (DHA), Milliyet, 4 Aralık 2008
- Dura, Cihan, www.cihandura.com, 21.02.2011
- Ercilasun, Ahmet B., "Seçimler Milli İradeyi Yansıtıyor mu?", Yeniçağ, 13 Ocak 2010
- Ertuğrul Aytekin, <http://www.toplumsalbilinc.org/forum/index.php?topic=3952.0>, SECSİS (Bilgisayarlı Seçim Sistemi) Güvenli Değil, 02.12.2008
- "Fazla Basılan Oy Pusulalarının Başrolde Olduğu Bir Sandık Senaryosu", Milliyet, 5 Haziran 2011
- Göksel, Türkmen; Çınar, Yetkin, Mevcut Seçim Sisteminin İyileştirilmesine Yönelik Sayısal Analizler ve Politika Önerileri, TEPAV Yayınları No: 58, Eylül 2011
- Türkmen, Hamdi; Yaraş, Erol; İzgi, Erdal; "Parmak Boyansın, Seçim Rahatlasın", Milliyet, 24 Nisan 2011
- Kavcar, Neval, " SECSİS'in Sertifikası Yok İddiası", Ortadoğu, 5 Mart 2010
- Kavcar, Neval, "22 Temmuz 2007 Seçimi Mercek Altına Alınmalıdır", kavcar [neval-kavcar@yahoo.com], 20.08.2007

- Kavcar, Neval, "Bu Seçim Sistemiyle AKP 1000 Yıl Daha Seçilir", Son Sayfa, 30.09.2010
- Kavcar Neval, " Bu beldede bebekler bile oy kullandı", Son Sayfa, 27.12.2010
- Kesici, Ufuk, "YSK'ye 2002 Seçimleri Hatırlatması", Milliyet, 11 Ekim 2011
- King, Charles, "Electoral Systems", GeorgeTown University, 2000
- Kurt, Ertan, Cisco IOS NAT güvenlik açıkları, <http://.www.olympus.net/guvenlik-aciklari/router/cisco-ios-nat-guvenlik-aciklari>, 29 Eylül 2011
- Mutlu, Mustafa, "Seçimin Kaderini Sandık Görevlileri Belirleyecek", Vatan, 20.07.2007
- Norris, Pippa, Harvard University, "Choosing Electoral Systems:Proportional, Majoritarian and Mixed Systems", For Contrasting Political Institutions special issue of the International Political Science Review Vol 18(3), edited by Jean Laponce and Bernard Saint-Jacques, July 1997
- ODA TV, 16.06.2011, "AKP'nin Oyu Yüzde Otuzun Altındadır"
- Önkibar, Sabahattin, "Bu YSK ile Güvenli Seçim Olur mu?", Yeniçağ, 20 Nisan 2011
- Özbudun, Ergun, "Seçim Sistemleri ve Türkiye", *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 1995, Cilt 44, Sayı 1-4
- Özdil, Yılmaz, "Hokus pokus...", Hürriyet, 2 Haziran 2011
- Öztürk , Işıl , "Her Sandıktan Oy Tırtıklanmış", Tercüman, 26.08.2007
- 298 sayılı kanunun bazı maddelerini değiştiren 13.03.2008 tarih ve 5749 sayılı Kanun
- Riley, Michael, "How the US Government Hacks the World , Bloomberg, May, 23, 2013
- "Seçmen Artışı Kuşkulu", Milliyet, 28 Mayıs 2011
- Tomanbay, Mehmet, "İleri Demokrasi ve Seçim Sistemi", Cumhuriyet, 21 Aralık 2011
- Türkmen Hamdi, Yaraş Erol, İzgi Erdal, "Parmak Boyansın Seçim Rahatlasın", Milliyet, 24 Nisan 2011
- Yenerer, Vedat, "YSK Neden Saklıyor?", Yeniçağ, 06.07.2007
- Zeyrek, Deniz, " SEÇSİS Alarm Veriyor, YSK Sessiz", Radikal, 06.09.2010
- "22 Temmuz Seçimlerinin Formülü", www.acikistihbarat.com, 07.12.2007
- <http://tools.cisco.com/security/center/content/CiscoSecurityAdvisory/cisco-sa-2013.03.27-pt>
- <https://www.youtube.com/watch?>
- <http://dosyalar.hurriyet.com.tr/almanak2003/>"Meclis dışı kalanların son umudu DEHAP oldu", Aralık 2003
- http://www.nvi.gov.tr/Hizmetler/Istatistikler,Nufus_Kutukleri_Istatistikleri.html, 2008

http://www.nvi.gov.tr/Hizmetler/Istatistikler,Nufus_Kutukleri_Istatistikleri.html,31Mart 2010

<http://www.ysk.gov.tr/ysk/docs/2009MahalliIdareler/ResmiGazete/IIGenel.pdf>.29.03.2009

[http://www.yilmaztankut.org/faaliyetler_\(Cevaplanan\)](http://www.yilmaztankut.org/faaliyetler_(Cevaplanan))18.01.2010

<http://www.the.org.tr//secimlerde-bilgisayar-mi-bilgicalar-mi-kullaniliyor/>Türk Hukuk Enstitüsü, 5 Nisan 2010

<http://www.ysk.gov.tr/ysk/docs/2011MilletvekiliSecimi/SecSay01062011.pdf> (01.06.2011 tarihli YSK Duyurusu)

<http://www.ysk.gov.tr/ysk/docs/Kararlar/2013Pdf/2013-543.pdf> (YSK'nın 28.11.2013 tarih ve 543 sayılı kararı)

<http:www//temizsecim.org>